Šeštad., Lapkr. 18, 1950 | ANTROJI DALIS No. 268 (263)

DRAUGAS

PART TWO No. 268 (263) | Saturday, Nov. 18, 1950

MOKSLAS ★ MENAS LITERATŪRA

MILŽINO PAUNKSNĖJE

DR. KAZYS SRUOGA

Jau suėjo trys metai kaip mirė Balys Bruoga. Jis mirė Sovietų okupuotame Vilniuje.

Chicagos Lietuvių Rašytojų klubo pirmininkas B. Babrauskas, minėdamas Balio Sruogos mirties sukaktį, "iškėlė B. Sruogą kaip lietuviško teatro kūrėją, savos mokyklos sudarytoją, teatro ir literatūros kritiką, tvirtų principų žmogų, deja, platesnės visuomenės dar kaip reikiant nejvertintą" (citata paimta iš "Draugo").

BALYS SRUOGA

Balys Sruoga turėjo keturis brolius. Aš esu jo jauniausias brolis. Nekuklu imtis rašyti apie brolį, dvasios milžiną, kurio paunksnėje aš pats literatūriniai tik vegetuoju. Tačiau, buvau pakartotinai paragintas. Žinoma, ir pats norėjau. O be to, mano čia patiekiami keli palaidi biografiniai faktai neturi jokių platesnių pretenzijų.

Balys gimė Baibokų vienkiemyje, Vabalninkų valsčiuje, Biržų apskrityje. Realinę mokyklą jis baigė Panevėžyje. Tuo laiku Balys jau labai daug rašydavo į "Aušrinę". Tai buvo Panevėžio mokinių slaptai leidžiamas ir ranka perrašomas laikraštėlis. Taip pat tuo laiku Balys gan daug eilėraščių yra parašęs į "Rygos Naujienas" (Rygoje).

Universiteto mokslus Balys ėjo Peterburge, Maskvoje ir Miunchene, Vokietijoje. Lietuvoje jis buvo profesorius Kauno ir Vilniaus universitetuose. Jis rašė ne tik stambius kūrinius, bet nepaprastai gausiai dalyvavo periodinėje spaudoje, rašydamas įvairių įvairiausiais klausimais ir reikalais. Tik beveik niekada nepasirašydavo savo tikros pavardės.

Apie Balį Sruogą Lietuvoje buvo pasakojama gan daug visokių "pasūdytų", o kai kada net ir "persūdytų" pasakojimų. Kodėl? Taip esti su visomis žymiomis asmenybėmis. Gal buvo ir kitas pagrindas. Balys buvo nekalbus ir savo nuomonių pareiškimuose atviras ir net griežtas. Nemėgo formalumų, vadinamų "etiketu" ir "pasipūtimo". Tatai sudarė jam nemažą būrį priešų iš tarpo "galybę" turinčių žmonių. Bet tai jau atskira, nors ir labai įdomi tema. Tą dalyką aš čia paminėjau tik todėl, kad tam tikrose aplinkybėse tokius pasakojimus išgirdus galėtų sudaryti "kreivą veidrodį" Balio Sruogos asmenybei.

Balio mirtis — ir ankstyva, ir tragiška. Jis drauge su kitais Lietuviais patriotais buvo iš Lietuvos vokiečių išvežtas ir kankinamas Stuthoffo koncentracijos stovykloje — kalėjime. Už ką? Už tai, kad Lietuvos priešai buvo ir Balio priešai. Ir jis nė vienam iš jų galvos nelenkė.

Sovietai, užėmę Vokietiją, Balį parvežė į Vilnių. Jo šeima buvo tremtyje ir jis jos gyvas daugiau nebematė. Mirė vienas, Sovietiškoje aplinkumoje, pavergtame Vilniuje. Ar Sovietai turėjo kokios įtakos jo mirtį priartinti, dabar, tik spėlioti galima. Ir dar, per daug anksti apie tai kalbėti.

Balio šeima: Dr. Vanda Daugirdaitė-Sruogienė (taip pat rašytoja — istorikė), jo duktė Dalia, jau dabar ištekėjusi už vyro Dr. med. Gedimino Bylaičio yra atvykusi Amerikon ir gyvena Riverside, Illinois.

Red. pastaba. Dienraštin dedami B. Sruogos eilėraščiai yra abudu jo brolia K. Sruogos parinkti.

CHORALAI

Balys Sruoga

I.

Iš istorinės dramos "Kazimieras Sopiega"

Didis Viešpatie galybių, 22
Kurs davei žmonėms gyvybę,
Žoleles pasodinai,
Kurs iš pragariškų pančių
Per Golgotos kryžiaus kančią
Nevertus mus vadavai,
Kurs gali per mirksnį menką
Ir ištiest pagalbos ranką,
Ir mirtim paverst žvaigždes,
Atsigręžk į mūsų šalį,
Geras Tėve visagali,
Į Tavų vaikų kančias.
Po Tavų gėrybių plotį
Monų pragaro apžioti
Pasiklydom kaip miške.
Išklausyk, kaip širdį gelia
Kur mum eit, parodyk kelią,
Nesibaigiama nakčia.

II.

Iš istorinės dramos "Milžino Paunksnėje"

Didi, plati, šviesi, saulėta
Tavoji dangiška šalis. 18
Kas duos šešėly Tavo vietą,
Duris mums rojum atdarys?

Kas mums pakels nuo žemės veidą
Ir mūsų širdį apvalys?
Koks tėvas skęstančius apleido
Savus sūnus ir dukteris?

Tave didžiam varge pažįsta,
Kas vengė laimėje Tavęs.
Tegu žmogaus baisi menkystė
Mirties žaizda nebeskaudės.

Rašytojų Diskusijos Lietuvoje

Lietuvos tarybinių rašytojų sąjungos valdybos III plenume spalio 12 d. įvyko diskusijos dėl J. Šimkaus pranešimo apie Lietuvos tarybinės literatūros kritiką.

Diskusijose dalyvavo "Pergalės" žurnalo redakcijos sekretorius J. Butėnas, rašytojas A. Churginas, Lietuvių literatūros instituto direktorius K. Korsakas, rašytojas B. Pranskus, rusų literatūros sekcijos prie Lietuvos Tarybinių rašytojų sąjungos sekretorius S.Dumanskis, Lietuvių literatūros instituto aspirantas V. Galinis, profesorius V. Mykolaitis-Putinas, "Pergalės" žurnalo redaktorius J. Baltušis, "Pergalės" žurnalo redakcijos kritikos skyriaus vedėjas J. Josadė, Grožinės literatūros leidyklos vyriausiasis redaktorius A. Žukauskas, "Literatūros ir meno" redakcijos literatūros skyriaus vedėjas V. Radaitis, rašytojai A. Liepsnonis ir J. Marcinkevičius, "Tarybinės mokyklos" redaktorius P. Mikutaitis, rašytojas E. Viskanta ir kt." "Tiesa" Nr. 243.

Churchillio Memuarai

Šio mėnesio pabaigoje išeis iš spaudos jau ketvirtas tomas II Pasaulinio karo istorijos, parašytos W. Churchillio.

Norint, kad Dievas būtų Tėvu, reikia pirmiausia Bažnyčią laikyti motina.

Okupuotos Lietuvos Dailininkai

"Šlovingojo" dešimtmečio jubiliejaus proga Lietuvoje buvo atidaryta ir dailės paroda. Kiek minėtoji paroda patenkino okupantą matysime iš "Tiesos" Nr. 221, kurioje T. Černiauskas savo kritikoje "Už realistinį vaizduojamąjį meną" rašo "Buržuazijos antiliaudiška politika, pasireiškianti tarp kitko ir jos pastangomis visokeriopai smukdyti lietuvių tautos meną, bene daugiausiai padarė žalos lietuvių vaizduojamajam menui. Dėl tos politikos Vakarų buržuazijos kultūros lavono nuodingas tvaikas buvo smarkiai apbrėtęs vaizduojamąjį meną mūsų krašte... Lietuvos Komunistų Partijos (bolševikų) VI suvažiavimas, teigiamai įvertinęs dailininkų pasisekimus, kartu pažymėjo, kad Tarybų Lietuvos dailė visumoje dar atsilieka, kad dailininkų kūrybos tematika yra skurdi, o dailininkų kūriniai dažnai esti žemo idėjinio ir meninio lygio". T. Černiauskas išgyręs Dilkos "Kolūkio steigiamasis susirinkimas", Petrulio ir Vyšniausko "Keturių komunistų sušaudymas", Mackevičių už "Lietuvos Liaudies Seimo delegaciją Kremliuje", Gudaičio ir Katino bendrą paveikslą "Svečiuose pas Socialistinio Darbo Didvyrį St. Vitkienę", pasipiktinęs Mackonio paveikslu "Valstiečių sukilimas", kuriame valstiečiai pavaizduoti karikatūriškai, apgailestauja, kad po pernykščių metų barimų, parodoje beveik nesimato peisažų: "Matyti, kad kai kurie dailininkai padarė išvadą iš ankstyvesnės kritikos, esą ,peisažai nereikalingi. Tai labai klaidinga išvada... peisažai tarybiniam žmogui yra reikalingi, ir dailininkų pareiga— juos sukurti."

Būk tikras p. Černiauskai. — antru kart nereikės kartot — peisažai atsiras! Nes sovietuose, kaip rašytojas, taip ir dailininkas nori galimai ilgiau būti savam krašte ir kepa tik tai, ką užsako...

Anglijos Mokyklos

Anglijos Švietimo Ministerija praneša, kad jų krašte yra 11,000 bažnytinių mokyklų. Katalikų mokyklas lanko netoli 400,000 mokinių.

Teisingumas yra valstybės pamatas.

—Romėnų posakis

Mokslo Akademija Propagandos Tarnyboj

Spalio mėn. 8 d. buvo baigta Lietuvos Mokslų Akademijos Lietuvos istorijos instituto mokslinė konferencija, kurios metu buvo išklausyti 3 pranešimai: J. Jurginio "Kauno įgulos karcivių sukilimas prieš buržuazinę Lietuvos valdžią 1920 m.", jaunesniojo mokslo bendradarbio O. Pakštaitės "Buržuazinio parlamento demaskavimas darbo žmonių atstovų veikimu Lietuvos seime 1922 m." ir Pr. Kulikausko "Tarybų Lietuvos archeologiniai paminklai ir jų tyrinėjimas".

Knyga Apie Tibetą

Baigiama spausdinti Lowell Thomas knyga "Out of This World: Across the Himalayas to Fortbidden Tibet". Knygoje aprašyti ir pasikalbėjimai su Dalai Lama bei kitais vadovaujančiais Tibeto asmenimis.

VENECIJA — K. Sklerius

LIETUVOS ŽMONĖS — K. Varnelis

MUMS REIKIA NAUJŲ KŪRINIŲ

Pasikalbėjimas su A. KUČIŪNU

Aktualiais Muzikos Reikalais

Plačiai visuomenei mažiau pažįstamas, bet amerikiečių muzikos pasaulyje gerai žinomas muzikos žurnalas "Musical Leader", aprašydamas Chicagos muzikinį gyvenimą, paminėjo Aleksandrą Kučiūną. Straipsnyje rašoma, kad muzikas Aleksandras Kučiūnas kartu su Tauno Hannikainen ir George Lawner yra naujieji Cosmopolitain School of Music mokytojai. Dar atskirame straipsnyje paminima, kad A. Kučiūnas, neseniai atvykęs į Ameriką, jau spėjo užsirekomenduoti amerikietiškai visuomenei ir vadovavo Anna Fitzu operos klasei.

Ir lietuvių visuomenei A. Kučiūnas yra pažįstamas iš daugelio koncertų, kuriuose jis pasirodė kaip dirigentas ir akomponiatorius.

Cosmopolitain muzikos mokykla yra žymi muzikos įstaiga Amerikoje ir mūsų tautiečio priėmimas yra neabejotinas dar vienas lietuvių laimėjimas. Su juo ta proga ir pasikalbėta muzikos temomis.

A. Kučiūnas yra europietiškos mokyklos auklėtinis ir todėl buvo įdomu išgirsti jo nuomonę apie moderniską muziką.

— Dažnas europietis muzikas galvoja, kad Amerikoje be biznio, sporto ir džazo daugiau nieko nėra. Bet tokia nuomonė yra visiškai klaidinga. Amerikoje galima rasti taip pat, palyginti, aukštą muzikos kultūrą. Ir šis aukštas amerikiečių muzikos lygis stebina dar tuo, kad visa tai remiasi privačia iniciatyva. Valstybė, be labai mažų išimčių, muzikos auklėjimo neremia. Kadangi muzika yra labai nuostolingas biznis, tai reikia stebėtis, kad atsiranda žmonių, kurie sugeba išlaikyti aukštą muzikos lygį, o kaikurie ir gerą biznį padaryti.

Amerikiečių muzika turi stiprų pagrindą savo folklore, kuris įvairus ir originalus savo melodijomis bei tautiniu ir net rasiniu atspalviu. Be abejo, didelę įtaką amerikiečių muzikai daro negrų muzika. Bet juk ir garsusis Stravinskis naudojosi negrų muzikos temomis. Jaunimas taip pat domisi muzika. Aukštesnės mokyklos, kolegijos turi savo muzikos skyrius, chorus, orkestrus. Pastato operečių ir net operų, kurios jisai neblogai atliekamos. Pavyzdžiui, Oak parko kolegija neseniai pastatė "Linksmą našlę", kurios išpildymas buvo beveik profesionalinis.

Ieškant skirtumų tarp amerikietiško ir europietiško muzikinio gyvenimo, galima būtų atrasti nebent tai, kad Europoje muzika daugiau paplitusi platesnėse masėse, tuo tarpu Amerikoje ji randa vietą uždaruose ratuose, kurie yra net aukštesnio lygio, negu Europoje. Čia turima galvoje ne populiariąją muziką.

— Kokias galimybes turi europiečiai muzikai Amerikoje?

— Įsikūrimo galimybės nėra uždarytos, bet vis dėlto labai ribotos. Amerikoje stengiamasi išvystyti kiek galima labiau nepriklausomą nuo Europos muzikinį gyvenimą. Čia išimtį sudaro tik operos menas. Kadangi operos muzikos galima išmokti tik teatruose, tai europiečiai muzikai turi daugiau galimybių. Kaip žinome, Europoje daug daugiau yra operų negu Amerikoje. Todėl operos muzikai gali lengvai įsispausti į amerikiečių muzikų tarpą. Gal dėlto man pavyko gauti darbą operos klasėje, o V. Marijošiui Hartforde taip pat operos srityje.

— Tad gal ir operos dainininkams yra daugiau galimybių gauti darbo savo srityje?

— Su dainininkais jau kita istorija; yra dvi svarbiausios kliūtys: kalba ir skirtingi papročiai. Europoje, ypač Lietuvoje, buvo mažai dėmesio kreipta į dainininkų pasiruošimą svetimose kalbose. Amerikoje daugumas operų dainuojama originalinėse kalbose. Be to, skirtingi angažavimo papročiai ir net stoka reikiamų protekcijų sunkina mūsų operos dainininkams kelią į amerikietišką operą. Tačiau atrodo, kad šiems sunkumams nugalėti užteks laiko, nes mūsų dainininkai amerikiečių yra vertinami.

— Mums rūpi lietuviškosios muzikos ugdymas. Ką tuo klausimu?

— Lietuviškosios muzikos ugdymas dėl mūsų tautos tragedijos nepaprastai pasunkėjo. Kiekvienam aišku, kad tik savo aplinka, sava žemė gali išauklėti ir tautinę muziką, tačiau tenka pripažinti, kad, nežiūrint emigracijos sąlygų nepalankumo, ir svetimuose kraštuose lietuviška muzika ir daina nemiršta.

Nors ir pripuolamo pobūdžio muzikinis gyvenimas davė nemažai gražių vaisių. Išauklėta pasireiškusių chorų, kaip Birutės, Alice Stevens, Pirmyn, Vyčių ir kit. Taip pat iš lietuvių tarpo išsiskyrė ir solistų, laimėjusių gerą vardą amerikiečių tarpe; tai Anna Kaskas, Paulina Stoška. Nemažai pasidarbuota ir kompozicijos srityje; Mikas Petrauskas, Stasys Šimkus, Antanas Vanagaitis sukūrė muzikos kūrinių, kurie buvo ir išleisti Amerikoje.

Šiandien mūsų muzikinio gyvenimo didžiausią problemą sudaro naujų muzikos kūrinių trūkumas. Jeigu neturėtumėm bent dešimties populiaresnių solo dainų, tai vargu ar galėtumėm sulipdyti bent kokią koncertinę programą. Kompozitorių Amerikoje turime nemažai, tik reikia rasti būdų paskatinti juos parašyti naujų dainų solo ir chorui. Būtų gera, kad susikurtų muzikos organizacija, kurios tikslas būtų ugdyti lietuviškąją muziką ir skatinti kūrybą. Tiesa, yra vargonininkų draugija, bet ji profesiniai ribota. Muzikų draugija galėtų daugiau nuveikti ir apimti platesnius darbo barus. Tai žymiai praturtintų mūsų rengiamas programas. Daug kas kaltina solistus, kad jie dainuoja tas pačias dainas, bet kartais jie ir nekalti, kadangi dabartinis dainų pasirinkimas yra labai ribotas. Reikėtų išleisti tas dainas, kurių laidos jau išbaigtos; reikėtų išleisti ir naujų dainų. Iš anksto žinoma, kad dainų leidimas yra nuostolingas dalykas. Todėl to darbo turėtų imtis organizacijos, kurios neieškotų pelno ir sutiktų apmokėti nuostolius. Mano manymu, šiuo tarpu tokio darbo turėtų imtis Am. Liet. Taryba. Kiek teko girdėti, kultūrinę sritį ALT laiko ne jai priklausančiu darbu, tačiau Tarybos įstatuose numatytas ir lietuvybės išlaikymo darbas. O lietuviška daina juk yra vienas didžiausių ginklų kovoje už lietuvybės išlaikymą.

— Spaudoje buvo užsiminta apie lietuviškos operos pastatymą. Kaip į tai žiūrite?

— Lietuviškos operos pastatymas man būtų arčiausiai širdies. Ir tas žygis lietuvybės išlaikymui ir Lietuvos populiarinimui Amerikoje būtų tikrai labai vertingas. Pavyzdžiui, lenkai savo tautinės šventės proga stato operą "Halka". Mes lietuviai galėtumėm pastatyti Šimkaus "Pagirėnus". Kodėl aš paminiu "Pagirėnus"? Dėl daugelio priežasčių. Pirmiausia, "Pagirėnų" operoje yra labai daug chorinių dainų. Be to, "Pagirėnai" labai lietuviškas dalykas ir turi daug lietuviškų papročių (Paskutiniame veiksme parodomos lietuviškos vestuvės). Ir veikalo partitūra yra Amerikoje. Kostiumai nesunkiai išpildomi. Pastatymo išlaidos nebūtų didelės. Didžiausią problemą sudaro orkestras. Žinoma, šios operos pastatymas nebūtų pelningas, bet nemanau, kad būtų nuostolingas.

— Kas galima būtų daugiau daryti lietuviškai muzikai ugdyti ir populiarinti?

— Gera būtų surengti dainų šventę. Lietuvoje dainų šventės būdavo labai populiarios. Tikriausiai ir čia ši reikalą su malonumu sutiktų chorai ir visuomenė. Tokią dainų šventę galėtų surengti specialiai sudarytas komitetas iš visuomenės atstovų ir chorvedžių.

— Paskutiniu laiku spaudoje buvo iškilę aštrūs ginčai dėl vie-

(Nukelta į 2 pusl.)

MŪSŲ KALBA

TVARKO

DR. P. SKARDŽIUS IR S. BARZDUKAS

40. Ar reikalingas mums žodis skaitlingas?

Būdvardis *skaitlingas* ir iš jo sudarytas prieveiksmis *skaitlingai* dar labai dažnai vartojami tiek mūsų spaudoje, tiek šnekamojoje kalboje — nuolat sakoma: *skaitlingas* susirinkimas, *skaitlinga* kariuomenė, *skaitlingai* susirinko ir t.t. Sąmoningos pastangos šį žodį iš mūsų bendrinės kalbos išvesti ligi šiol neduoda didesnių vaisių, bet tai neturi reikšti, kad šitų pastangų toliau visai nebereikėtų. Todėl ir tenka vėl grįžti prie seno klausimo: kodėl mums yra nebereikalingas žodis *skaitlingas* ir jo prieveiksminė lytis *skaitlingai?*

Būdvardis *skaitlingas* mūsų kalboje atsirado iš daiktavardžio *skaitlius*, kaip kad *derlingas, gailestingas, garbingas, išmintingas, laimingas, naudingas, pavojingas, turtingas, vargingas, žalingas, žuvingas* yra sudaryti iš daiktavardžių *derlius, gailestis, garbė, išmintis, laimė, nauda, pavojus, turtas, vargas, žala, žuvis* ir kt. Būdami sudaryti iš daiktavardžių, šie būdvardžiai paprastai ir reiškia ypatybes, kurios kyla iš atitinkamų daiktų: *derlingas* pvz. yra "duodąs gerą derlių", *gailestingas* — "turįs, parodąs gailesčio", *garbingas* — "įsigiję garbės, pagarbos", *žuvingas* — "turįs daug žuvies" ir t. t. Tuo būdu ir *skaitlingas* reiškia "turįs daug skaitlių".

Bet daiktavardis *skaitlius* tėra sutinkamas tik senesniuosiuose mūsų raštuose ir atskirose tarmėse. Dabartinėje mūsų bendrinėje kalboje jo vietoj visuotinai yra jau įsigalėjęs *skaičius*. Taigi iš kalbos išnykus *skaitliui* (daugelis šių laikų lietuvių jau visai jo ir nepažįsta), yra nebetekęs pagrindo ir būdvardis *skaitlingas*, juo labiau, kad, kaip pastebi dr. Pr. Skardžius, jis nepažįstamas iš gyvosios žmonių kalbos, o tesąs tik spaudos kalbos padaras (1947 m. kovo 20 d. "Mūsų Kelias").

Nuo *skaitlingo* mums atsisakyti nėra sunku ir dėl to, kad jam pakeisti turime net kelis senus ir gražius gyvosios kalbos žodžius. Tai, ką dabar tūlas pažymi žodžiu *skaitlingas*, reiškia ir *apstu, apstingas, gausus, gausingas*, pvz.: *apsti* girių šalis, *apstus* lobis, susirinko *apsčiai* svečių, tekėjo *gausios* ašaros, *gausinga* giminė, *gausiai* apdovanojo ir kt. Tuo būdu ir pradžioje duotus pavyzdžius reikia pasitaisyti šiaip *gausus* (arba: *gausingas)* susirinkimas, *gausi* (arba: *gausinga*) kariuomenė, *gausiai, apsčiai* (arba: *gausingai)* susirinko ir kt. Būdamas nevykęs darinys, *skaitlingas* mūsų kalboje nėra paliktinas.

—*S. B.*

TEISĖS PATARIMAI

ADV. CHARLES P. KAL

KLAUSIMAS: Skaitydamas š. m. spalio mėn. 7 d. "Draugą", radau jume tilpusius teisės patarimus. Mane ypač sudomino atsakymas į klausimą: "Ar reikia dokumentų persikėlimui gyventi į Kanadą?" Aš kaip tik šiuo klausimu esu suinteresuotas, nes mano uošvė, buvusi DP, yra atvykusi Amerikon. Ji su leidimu apie metai laiko gyvena pas mus Kanadoje. Leidimo ilgiau kaip 6 mėnesimas neduoda. Praėjus 6 mėnesiams, ji turi grįžti atgal Amerikon pratęsti leidimą. Prašyčiau man šiuo reikalu patarti: ar mano uošvė galėtų svečiuosna pas mane atvykusi pasilikti be jokių formalumų visą laiką gyventi ir ar jai ir man už tai nebūtų atsakomybės prieš valdžios įstatymus?

ATSAKYMAS: Jei Amerikos gyventojas arba pilietis nori važiuoti Kanadon į svečius, jis turi gauti leidimą iš imigracijos departamento. Toks leidimas išduodamas tik 6 mėnesiams. Po 6 mėnesių jis turi grįžti atgal į Ameriką; negrįžęs, leidimas nusto ja galios automatiškai. Tam svečiui iš Amerikos būnant Kanadoje, Kanados valdžia juo visai nesirūpina, bet visgi turi visus jo įvažiavimo rekordus. Jeigu tas svečias neatnaujintų savo leidimo Kanadoje svečiuotis, tada priklausytų nuo Kanados valdžios leisti jam pasilikti ar liepti grįžti atgal į Ameriką. Kiek man yra žinoma, norina Kanadoje pasilikti ilgesnį laiką, negu leidimas leidžia, reikėtų pranešti Kanados valdžiai, kad norima nuolatinai apsigyventi. Nėra abejonės, kad Kanados valdžia jam duos leidimą.

Tamstos uošvės padėtis gali būti dvejopa: skaitytis Amerikos gyventoja arba atsisakyti nuo gyvenimo Amerikoje ir pasidaryti Kanados gyventoja. Jeigu ji atsisakys nuo sugrįžimo į Ameriką, tai negalės daugiau atgal įvažiuoti be kvotos.

KLAUSIMAS: Eidamas anksti rytą viena tamsia gatve, paspyriau koja popierinį maišiuką, kuriame smarkiai suskambėjo. Paėmęs jį radau kelis raktus, įvairių popierinių ir pinigų. Buvau manęs pagarsinti per laikraštį ar per radijo, bet pamaniau, kad daug žmonių atsišauks ir visi savinsis. Tačiau noriu sugrąžinti radinį savininkui. Kaip geriau tai galima padaryti. Jeigu niekas neatsišauks, ar aš galėsiu radinį pasilaikyti?

ATSAKYMAS: 1. Tamsta turėtumei pagarsinti per laikraštį arba per radiją, kad radai pamestus pinigus.

2. Nereikia pasakyti, kokioje miesto dalyje tie pinigai buvo rasti.

3. Jeigu kas nors atsišauktų, tuomet turėtumėt paklausti, kuria gatve jis ėjo ir kuriuo laiku, kokie pinigai buvo ir

4. Pagal įstatymus, radėjui rasti pinigai priklauso tol, kol atsišauks tų pinigų tikrasis savininkas.

KLAUSIMAS: Esu tremtinys, atvykęs į J. A. V. prieš keliolika mėnesių. Vokietijoje liko mano sužadėtinė; ji yra vokiečių tautybės, gimusi ir dabar gyvena J. A. V. zonoje. Emigracijos dokumentus gavau staigiai ir nebuvo įmanoma apsivesti, nes gaišdamas galėjau prarasti teisę imigruoti į Ameriką. Ar galiu ją parsikviesti į J. A. V. apsivedimo tikslu? Jeigu būtų galima, tai kur tuo reikalu reiktų pirmiausia kreiptis?

ATSAKYMAS: Jūs galėtumėt paduoti prašymą atsikviesti savo sužadėtinę. Taip pat turėtumėt atlikti šiuos dalykus:

1. Išsiimti pirmus pilietybės dokumentus;

2. Įrodyti, kad turite užtikrintą darbą;

3. Įrašyti kiek turite metinių pajamų;

4. Neturėdamas užtenkamai sutaupyto turto, jūs turėtumėt gauti atsakingą žmogų, kuris užtikrintų, kad miestui nereikės jūs sužadėtinės išlaikyti (affidavit of support),

5. Tamstai reikėtų paruošti prašymą, kuriame būtų gerai ir aiškiai jūsų reikalais išdėstytas. Advokatai žino, kaip tokius prašymus rašyti ir pritaikyti prie kiekvienos bylos.

6. Tap pat patartina, kad ji užsiregistruotų Vokietijoje pas Amerikos Konsulą įvažiavimui į J. A. V. ir tamstai prisiųstų savo registracijos numerį.

Žinotina, kad mūsų imigracijos įstatymai leidžia panašiems asmenims įvažiuoti, bet praktikoje tai susiję su komplikacijomis; imigracijos valdininkai sako: "Kodėl jūs negalite vesti Amerikos mergaitę?".

Reikia Naujų Kūrinių

(Atkelta iš 1 pusl.)

no koncerto ir pasisakymų dėl to koncerto. Kokios esate nuomonės?

— Būtų gerai, kad laikraščiai turėtų specialius muzikos recenzentus. Bet taip pat negalima uždrausti ir ne muzikams pasisakyti dėl koncertų. Juk koncertus sudaro muzikų ir visuomenės bendradarbiavimas. Todėl ir eiliniams lankytojams reikia leisti pasisakyti.

— Pabaigai malonu išgirsti apie jūsų darbo sąlygas tarp amerikiečių?

— Turiu pripažinti, kad amerikiečiai kolegos yra draugiški ir teikia visokeriopą pagalbą. Apie tautinius skirtumus net neužsimenama. Darbo atmosfera puiki. Čia amerikiečiams reikia atiduoti pirmenybę prieš europiečius. Dirbant Vokietijoje, visada buvo galima pajusti, kad esi užsienietis. Čia ne. —*Andrius Džiugas*

Bakterijos, Išskirsiančios Sierą

Netoli Libijos miesto El Agheilos, paliai Vidužemio jūrą yra ežerėlis, iš kurio jaučiamas supuvusių kiaušinių kvapas. Tai dėl gausių sieros junginio (vandenilio sulfido) priemaišų. Mokslininkai ištyrė, kad tenai dirba dvi bakterijų rūšys: vienos iš mineralų išskiria tą dvokiantį sulfidą, o kitos jį iš dalies vėl perdirba į gryną sierą. Kadangi JAV-se sieros atsargos gausios, mokslininkai atsigabeno tų bakterijų kultūras ir pradėjo tyrimus laboratorijose. Pasirodo, kad jos tikrai gali išskirti sierą, tik tuo tarpu — jų darbas dar negausus ir komerciniams tikslams neapsimoka.

West Point Sukaktis

Garsioji JAV West Point karinė akademija buvo įkurta 1802 metais. Jau dabar pradedama ruoštis 150 m. sukakties iškilmėms.

LIETUVIAI VAISTININKAI

VAIST. V. PETRAUSKAS

Vaist. A. Mačiui prašant prieš dešimt metų pradėjau rinkti žinias apie lietuvius vaistininkus JAV-se ir per tą laikotarpį pasisekė sudaryti platoką sąrašą.

Chicagoje yra 67 registruoti lietuviai vaistininkai, 4 vaist. padėjėjai ir 12 tremtinių vaistininkų. Viso Chicagoje — 83 liet. vaistininkai, iš jų 31 yra vaistinių savininkai.

Už Chicagos ribų yra 28 lietuvių vaistinės, 62 registruoti liet. vaistininkai, 18 tremtiniai vaist. Suėmus bendrai JAV-se yra 59 lietuvių vaistinės, 129 regist. lietuviai vaistininkai, 4 vaist. padėjėjai ir 30 tremtinių vaistininkų. Viso 163 lietuviai vaistininkai. Į amžinybę nukeliavusių jau yra 30 Amerikos liet. vaistininkų.

Pagal "Lilly Digest 1949" paskelbtas žinias — vidutinė vaistinė 1949 metais darė apyvartos $83,641.

Padauginus 83 tūkstančius dolerių vaistinių skaičiui gaunam sumą arti 5 milijonų dolerių apyvartos, kurią darė lietuviškos vaistinės 1949 metais.

"Drug Topics" žurnalo žiniomis iš viso JAV vaistinių yra 52,000 ir registruotų vaistininkų apie 100,000.

Ką tik iš spaudos išėjo 1950—1951 metų "Red Book". Tai vėliausias vaistinių sąrašas. Jų skaičius siekia 125,000. Pereitais metais prisidėjo 15,000 naujų vaistų ir 25,000 vaistų kainos pakeltos.

Kaikurie gi vaistai žymiai atpigo. Merek laboratorijos, kurios gamina savo vardu eartisoną jo kainą nupigino nuo $95 iki 50 dolerių už vieną gramą, o prieš metus buvo $200 už vieną gramą.

Acth prieš pusę metų buvo $200 dolerių, o dabar tik $100 dolerių už vieną gramą. 28 gramai lygūs vienai uncijai.

Cortisone, Acth ir Pregnenilinė tai vėliausi išradimai nuo reumatizmo arba "Rheumatoid Arthritis".

Rusai Nesukalbami

Ketveri metai jau praėjo bebandant susitarti dėl taikos sutarties pasirašymo su Austrija. Buvo padaryta 257 posėdžiai, tačiau jokių rezultatų nepasiekta. Didžiausia kliūtis — negalima susitarti su Rusija, kuri turi imperialistinius siekius.

Studentei Nevalia Pasilikti Vienai

Harvardo universitete įvestas potvarkis, kuriuo nevalia studentei užeiti vienai į studentų kambarius po 8 val. vakaro. Kaikurie įsimylėjusieji tą potvarkį apeina samdydami kitą studentę, kuri pabūna drauge, studijuoja tame pat kambaryje, kol susidraugavusieji išsikalbės.

Baikite savo kančias

arthritis, reumatizmo, skausmus, raumenų įtampa, kosėjimą su šiomis slaptomis formulėmis, kurios ėjo iš kartos į kartą. Sudėtis grynų žolių, daugelis jų yra retos ir brangios.

Z-G ŽOLIŲ ARBATA No. 2—($1.25) — sėkmingai vartojama nuo reumatizmo, arthritis bei lumbago daugelio dėkingų žmonių.

Z-G ŽOLIŲ ARBATA No. 17—($1.00) — GARSIOJI Skilvio Arbata teikia greitus rezultatus skilvio ligose. Piukiai liuosuoja vidurius, juos sunormuoja.

STANIS Analgesic SALVE — ($1.00) — duoda STEBĖTINUS rezultatus.

Ateikite arba atsiųskite "money order". Gaunama geresniose aptiekose ir Wieboldt krautuvėse

Z. G. STANIS COMPANY
2822 ARCHER AVE.
CHICAGO 8, ILL.
Dept. D.

DĖL GEROS KOKYBĖS
ANGLIŲ IR ALYVOS
skambinkite
VIrginia 7-2828
DUDECK COAL & OIL CO.
3182 Archer Ave.

STALIAI IR DAILIDĖS
(Carpenters and Builders)
Nauji namai
Perstatymai ir Remontai
Parūpiname Finansavimą
MURRAY AND INGLE
Skambinkite: Villa Park 5889-J
Jei neatsilieptų, skambinkite:
Maywood 708

AVONDALE CAFE
HALL & BAR
AVAILABLE for:
- WEDDINGS
- PARTIES
- ANNIVERSARIES
- MEETINGS, etc.

3159 N. KEDZIE AVE.
JUniper 8-9555

Kalėdų proga sveikinkime lietuviškai

SVEIKINIMO KORTELĖS:
20 št. ..... 1 Dol.
12 št. (rankų darbo) .... 1 Dol.
(Užsakymams atlikti paštu priedo 10 ct.)

LIETUVIŠKOS DOVANĖLĖS
Medžio drožiniai
Knygos
Liet. pašto ženklų rinkinėliai
Ten pat Chicago planas 50 ct.
Pageidaujant siunčiama paštu
456 W. 63rd Street
(2nd Floor)
Chicago 21, Ill.

C.Grinius

Tel. WEntworth 6-4107
Atdara 12-6 val. po piet
Uždaryta antradieniais ir Šventadieniais

PROGRESS
LIETUVIŲ BENDROVĖS
KRAUTUVĖS

PEČIAI, ŠALDYTUVAI, TELEVIZIJOS APARATAI, SKALBIAMOS MAŠINOS, BALDAI, MATRACAI, KILIMAI, LOVOS IR VAIKŲ BALDAI.

Didžiausias Pasirinkimas
MAŽIAUSIOS KAINOS
Lengviausi Išmokėjimai
Baldai Padaromi
Pagal Užsakymą

PROGRESS
Furniture Company
3224 SO. HALSTED ST
Tel. VIctory 2-4226
4183 ARCHER AVE.
Tel. LAfayette 3-3[illegible]
CHICAGO, ILL.

AL'S SHEET METAL SHOP
Vamzdžiai vandėniui nubėgti (Gutters), centralinio apšildymo įrengimai; viskas iš skardos, prieinamos kainos; nemokami apskaičiavimai.
5631 SOUTH MAY STREET
ENglewood 4-6678

VISKO UŽTEKTINAI TUOJAU PRISTATOM
Baldai, šaldytuvai, pečiai, skalbiamos mašinos, lovos, matrasai, kilimai. Radio, televizijos setai, baldai vaikučiams.
Žemos kainos, lengvi išmokėjimai
DIDELIS PASIRINKIMAS
Baldai pagal užsakymą.

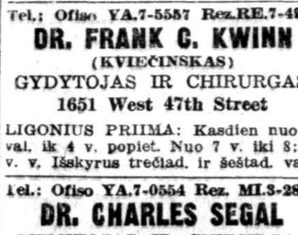

● Easily converts to a Chaise Lounge!

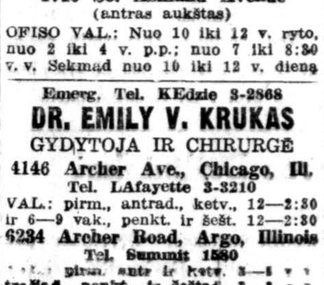

● Converts quickly to a comfortable bed! 39" wide x 75" long.

ROOSEVELT Furniture Co., Inc.
Lietuvių Krautuvė
2310 West Roosevelt Road
SEELEY 3-4711
Atidara ir sekmadieniais nuo 11 v. ryto iki 4 v. v.

Dr. I. E. MAKAR
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
11750 So. Parnell
Tel.: PUllman 5-8277
VALANDOS: pagal susitarimą

Tel.: Ofiso OL.2-3652, rez. YA.7 9283
DR. STASYS BUDRYS
IR
DR. MILDA BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
5946 W. Cermak Rd., Cicero, Ill.
VAL. 2—5 ir 6—8, šeštad. 2—4 p.p.

Tel.: Ofiso WA.8-3060, Rez.CO.4-1187
DR. Z. DANILEVIČIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
10748 So. Michigan Ave.
VAL.: (išskyrus Šeštad. ir Sekmad.) Nuo 1 iki 4 v. p.p.; 7—9 v. v. Šeštad. priima tik pagal susitarimą.
Rezid.: 10838 So. Wabash Ave.

Tel.: Ofiso YA.7-5557 Rez.RE.7-4966
DR. FRANK C. KWINN
(KVIEČINSKAS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1651 West 47th Street
LIGONIUS PRIIMA: Kasdien nuo 2 val. ik 4 v. popiet. Nuo 7 v. iki 8:30 v. v. Išskyrus trečiad. ir šeštad. vak.

Tel.: Ofiso YA.7-0554 Rez. MI.3-2880
DR. CHARLES SEGAL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4740 So. Ashland Avenue
(antras aukštas)
OFISO VAL.: Nuo 10 iki 12 v. ryto, nuo 2 iki 4 v. p.p.; nuo 7 iki 8:30 v. v. Sekmad nuo 10 iki 12 v. dieną

Emerg. Tel. KEdzie 3-2868
DR. EMILY V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 Archer Ave., Chicago, Ill.
Tel. LAfayette 3-3210
VAL.: pirm., antrad., ketv., 12—2:30 ir 6—9 vak., penkt. ir šešt. 12—2:30
6234 Archer Road, Argo, Illinois
Tel. Summit 1580
VAL.: pirm. antr ir ketv. 3—8 v. v. treč.ad., penkt., ir šeštad. 3—8 v. v.

DR. P. ATKOČIUNAS
DANTISTAS
1446 So. 49th Court, Cicero
VAL.: Antrad. Ketvirtad. ir Penktad. nuo 10—12 ryte; 2—6, 7—9 vak.
3147 S. Halsted St., Chicago
VAL.: Pirmad. Treč ir Šešt. 3—8 p.p.

Tel.: Ofiso PR. 6-3838, rez. VI. 7-2421
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
LIETUVIS GYDYTOJAS)
2500 West 63rd Street
VAL.: Kasdien nuo 2—4 p.p. ir 7:30 iki 9 vak. Šeštad. nuo 2—4 popiet. Trečiad. ir Sekmad. uždaryta

Telefonas: REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
PHISICIAN and SURGEON
(Lietuvis Gydytojas)
3925 West 59th Street
VAL.: 2—4 popiet, 6:30—8:30 vakarais. Trečiad. pagal sutartį.

Tel.: Ofiso YA.7-1166. rez. DA.6-1126
DR. J. GUDAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
756 West. 35th Street
(kampas Halsted ir 35-tos gatv.)
VAL.: 1—4 ir 6:30—8:30 p.p. kasdien.; Šeštad. 1—4 popiet.
Rez. 3247 S. EMERALD AVE.

Tel.: Ofiso HE.4-5849. rez. HE.4-2324
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6757 So. Western Ave.
VAL.: Trečiad. ir Šeštad. pagal susitarimą; kitomis dienomis nuo 2 iki 4 popiet. 7—9 vakare.

VYRAI IR MOTERYS!
Privatūs namai su puikiom apylinkėm sveikstantiems ligoniams, seneliams, protiniams ligoniams ar invalidams.
$35.00 Savaitei
AGNES DU BOIS
ST. ANNE, ILL.
Skambinkite
St. Anne 112-R-1

Tel. Ofiso HE.4-2128, rez. GO.4-8264
DR. V. P. TUMASONIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6255 South Western Avenue
Val: Kasdien 2-4 p. p. ir 6-8 vak. Šeštadieniais 2-4 p. p. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta

Tel.: Ofiso PR.6-6446 Rez. HE.4-3156
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2420 West Marquette Rd.
VAL.: Nuo 2 iki 4 pop.; 7 iki 8 vak. ir Trečiad. ir Sekmad. pagal sutartį

Tel. Ofiso GR.6-1321 Rez. VI.6-3906
Dr. Edward B. MURASKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
5452 South Kedzie Ave.
LIGONIUS PRIIMA: Kasdien nuo 2 iki 4 ir nuo 7 iki 9 v. v. Šeštad. nuo 2 iki 4 v. Treč. — pagal susitarimą.

Ofiso telefonas VIrginia 7-1886
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4204 Archer Avenue
VAL.: Kasdien nuo 2:00 iki 8:00 va. Trečiad. ir Sekmad. tik susitarus

Tel.: ofiso GRovehill 6-4020 rezid. HIltop 5-1560
Dr. Alexander J. Javois
(JOVAIŠAS)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2423 West Marquette Rd.
VAL.: Nuo 2—4 v. p.p. ir 7—9 vak. Trečiad. ir Šeštad. pagal sutartį.

DR. STRIKOL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4645 S. Ashland Ave., Chicago
VAL. Nuo 2—4 ir 6—8; trečiad., Šeštad. ir Sekmad. tik pagal sutartį.
Tel.: Ofiso YA.7-4787, rez. PR.6-192[illegible]
Jei neatsilieps viršminėti telefonai šaukite: MIdway 3-0001

Tel.: Ofiso CA.6-0257, rez. PR.6-6659
DR. P. Z. ZALATORIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 So. Halsted Street
Rezid. 6600 S. Artesian Ave.
VAL.: 11 v. ryto iki 3 p.p.; 6—9 v. vak.

Tel.: Ofiso VI.7-6583, rez. RE.7-7869
DR. BIEZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2201 West Cermak Road
VAL.: 1—3 popiet. ir 7—8 v. vak. Trečiad. ir Sekmad. ofisas uždarytas. Šeštad. tik nuo 1—3 val. popiet
Rezidencija 3241 W. 66TH PLACE

DR. B. C. BRUZAS
DANTISTAS
VALANDOS: 10 iki 6
Trečiadieniais tik susitarus
4003 Archer Avenue
Trukutį į rytus nuo California
Tel. YArds 7-7772

DR. VAITUSH, Opt.

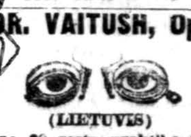

(LIETUVIS)
Mano 30 metų praktikavimas yra jums garantija
Palengvina akių įtempimą, kuris esti priežastimi galvos skaudėjimo, svaigimo, skaudamą akių karštį, atitaiso trumparegystę ir toliregystę. Prirengia teisingai akinius. Visuose atsitikimuose egzaminavimas daromas su elektra parodančia mažiausias klaidas. specialė atyda kreipiama į mokyklos vaikus.
KREIVOS AKYS ATITAISOMOS
VAŽIUOJU Į NAMUS
Daugely atsitikimų akys atitaisomos be akinių. Kainos pigesnės kaip pirmos
4712 South Ashland Avenue
YArds 7-1373
VAL.: nuo 10:30 ryto iki 7:30 vak. Šeštad. iki 6 v.v. Sekmad. pagal susitarimą. Trečiad. ofisas uždarytas.

Dr. Anthony A. RUDOKAS
OPTOMETRISTAS
4701 S. Damen Ave. Chicago 9, Ill.
VAL.: nuo 6 v. v. iki 9 v. vak. Šešt nuo 10 v.ryt. iki 6 v. v. išskyrus treč Šaukite — YArds 7-7381

Egzaminuoja Akis — Pritaiko Akinius
DR. J. J. SMETANA, JR.
OPTOMETRISTAS
AKIŲ SPECIALISTAS
1801 So. Ashland Avenue
VAL.: Pirmad., Antrad. Ketvirtad. Penktad. 9:30—12; 1:30—8 v. v. Trečiad. uždaryta, šeštad. 9:30 iki 12; 1:30 iki 5 val. vak.
CAnal 6-0523. Platt Bldg.

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas

Tel. YArds 7-1829
Pritaiko Akinius
Kreivas Akis
Ištaiso
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
3401 So. Halsted Street
Kampas 34th Street
VAL.: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8. Treč iad. nuo 10—12. Šeštad. 10—4 p.p.

Užsisakykite "Draugą"

DABAR $10,000 Apdraudos

Naujas valdžios įstatymas dabar apdraudžia kiekvieną taupymo saskaitą šioje įstaigoje iki $10,000. Naudokitės šia didesne apsauga

— TAUPYKITE ČIA kur jūsų pinigai daugiau uždirba.

DISTRICT Savings AND LOAN ASSOCIATION
Jos. M. Mozeris, Secretary
3236 So. Halsted Street

25 METAI LIETUVOS VALSTYBĖS BALETUI

EUG. BANDZEVIČIUS
Buvęs Liet. Valst. Teatro Baleto Artistas

Aukšti Laimėjimai

1925 m. gruodžio mėn. 4 dieną Kauno Valstybės Teatre buvo parodytas pirmas ir pilnas klasikinio baleto veikalas 2-jų veiksmų, 3-jų paveikslų "Koppelia" baletas. Iki to laiko Kauno Valstybės Teatro nedidelė baleto šokėjų grupė pasirodydavo tiktai Operų pastatymuose .

Per 25 savo gyvavimo metus Lietuvos baleto menininkai paruošė ir parodė žiūrovams apie 40 įvairių klasikinio baleto veikalų. Taip pat visa eilė lietuviškų baletų: "Lietuvos rapsodija", muz. *J. Karnavičiaus*, "Šokių sukūry", muz. *V. Bacevičiaus*, "Piršlybos", muz. *B. Dvariono*, "Jūratė ir Kastytis", muz. *J. Gruodžio*, "Sužadėtinė", muz. *J. Pakalnio* ir k. Be to, jie dalyvavo atskiruose paveiksluose daugiau negu 40 operų, operečių ir dramos pastatymų.

Lietuvos baleto auksinis kūrybinis laikas buvo nuo 1925 iki 1940 metų. Tuomet jis buvo išaugęs į didelį ir stiprų menin. vienetą. 1935 metais Lietuvos baletas buvo pakviestas gastrolėms į Pranecūziją ir Angliją, kur didžiausiuose Monte-Carlo ir Londono teatruose buvo labai šiltai įvertintas. Savo gastrolių metu Londone, Anglijoje, baletas parodė ir vieną premjerą — baletą *"Nykštukas - grenadierius"*, muz. *Prestono.*

Vėliau buvo gautas pakvietimas vykti ir į J. A. V-bes, bet dėl techniškų kliūčių (nuolatinis baleto šokėjų dalyvavimas operose) ši kelionė Lietuvos Švietimo Ministerijos nebuvo leista.

Įvertinant Lietuvos baleto sugebėjimus galima drąsiai tvirtinti, kad jis visais atžvilgiais buvo tuomet prilygęs prie kitų Europos kraštų aukštos klasės baleto. Atskiri Lietuvos baleto solistai labai gerai užsirekomendavo šokdami prieš ir po antrojo pasaulinio karo įvairiose Europos sostinėse, k. a. Paryžiaus, Bruselio, Berlyno, Pragos, Vienos, Rygos, Talino, Kasselio, Muencheno ir kituose teatruose.

Tremtyje

1940 — 1944 karo ir bolševikų okupacijos įvykiai beveik nutraukė lietuvių baleto menininkų kūrybinį darbą. Apie 3/4 visų Lietuvos baleto artistų pateko į vakarų Vokietijos sritis. Nors ir būdami išblaškyti per visą vak. Vokietiją, jie neprarado entuziazmo ir 1947 metų gegužės mėn. susibūrė lietuvių tremtinių stovykloje Augsburge, Bavarijoje ir nutarė tremtyje atkurti baleto teatrą.

Baleto susibūrimui labai daug padėjo *Juozas Vitėnas* savaitraščio "Žiburiai" leidėjas-redaktorius. Aišku, kad tremties gyvenimo sąlygos nebuvo šiam sumanymui palankios. Daugelis artistų turėjo palikti savo šeimas, gyventi nepatogiose kitos stovyklos sąlygose, važinėti labai didelius atstumus (iš Hamburgo, Blombergo, Kasselio, ir kt. vietų), nedavalgyti ir nedamiegoti. Kiti, dirbdami vokiečių teatruose turėjo suderinti taip, kad nepraraštų darbo vokiečių teatruose ir galėtų dalyvauti savo baleto repeticijose. Dideli techniški ir finansiniai sunkumai iškilo parūpinant ir pagaminant dekoracijas ir kostiumus. Gal būt jokios meno srities taip nepalietė tremties gyvenimo sąlygos, kaip buv. Lietuvos Valst. Teatro artistus. Sunku buvo tremtiniams artistams Vokietijoje sukurti savo Tautišką Teatrą, suorganizuoti baleto, operos ir dramos spektaklius.

Pagaliau tai viskas buvo nugalėta ir 1947 metų liepos mėn. 28 dieną Augsburgo teatre buvo pastatyta pirmoji Lietuvių Tremtinių Baleto Teatro premjera "Coppelia", muz. Delibes. Vėliau baletas "Coppelia" buvo parodyta įvairiose lietuvių tremtinių stovyklose ir vokiečių eiv. gyventojams.

Vokiečių "Schwaebische Zeitung" Nr. 102, 1947 m. gruodžio 23 d. rašė: "Coppelios" spektakliai, atlikti buvusių Kauno Operos Baleto Teatro dalyvių, naujai įrodo, kad Rytų Europa yra klasiško baleto židinys. Tikrai nuostabu, kad nežiūrint pokarinių sunkumų, pavyko baletą sujungti ir surengti spektaklius. Baletmeisteriui *E. Bandzevičiui*, sekant geras senas tradicijas, pavyko geriau negu "Champs Elysées" (Paris) baletui išryškinti baletinius judesius ir veiksmus. Jam kuo geriausiai talkininkavo artistai ir šokėjai, P. Maželis ir Vasiliauskas. Visą baleto atsakomybę nešė jaunoji pora A. Šlepetytė ir A. Liepinas. *A. Šlepetytė* buvo ideali Svanilda. Žavios išorės, turtingos meniškos išraiškos ir valdanti visas klasiškojo baleto "finesse. Jos partneris *A. Liepinas*, prilygo jai".

Įvertintos Pastangos

Gastrolės metu įvairiose lietuvių tremtinių stovyklose baletui akomponavo baleto koncertmeisteris *St. Kalvaitis*. Mūsų tautinės reprezentacijos atžvilgiu baleto susibūrimas turėjo neabejotinės reikšmės. Baletas yra viena tų meno šakų, kurios suprantamos visoms tautoms. Tai yra menas, kuris kalba be žodžių, kuris kitataučių akyse tinkamai parodo savo kultūros lygį ir pagarsina tautos vardą.

Dėka mūsų visuomenės paramos, lietuvių baletas galėjo tremtyje reprezentuoti lietuvišką kultūrą ir meną. Savo laiku maionu buvo pajusti, kad L.T.B. vyr. komitetas baleto artistų susibūrimui yra parodęs didelę susidomėjimą, o jo įgaliotinis kultūros reikalams *P. Gaučys* užtikrino paramą. Taip pat dideliais baleto rėmėjais buvo BALF-o ir L.R.K. įgaliotinis *Minkūnas*, L.T.B. Muencheno apygardos pirm. *Dr. A. Kalvaitis*, visa lietuvių tremtinių spauda ir kitos organizacijos. Didelę pagalbą suteikė Augsburgo-Hochfeldo Lietuvių Tremtinių Komitetas, IRO welfare officer p. *Gedvilas*, ir daugelis privačių asmenų.

1948 metais lietuviams pradėjus sparčiai emigruoti, baleto teatras turėjo savo veiklą nutraukti.

Baleto artistė A. Šlepetytė po lietuvių baleto pasirodymų Vokietijos pranecūzų zonoje, gavo angažementą į L'opera Comique Paryžiuje, kur iki šiol ir dirba. Teko patirti, kad ji taip pat ruošiasi emigruoti į J. A. V. Dauguma baleto dalyvių atsidūrė J. A. V-bėse, kur nevisai įprastu darbu fabrikuose užtikrina sau ir šeimoms kuklų pragyvenimą. Lietuvos Valst. Teatro Baletas jubilijatai tremtyje: *N. Kalinskienė, O. Zateplinskaitė, E. Žalinkevičaitė, J. Ambrazas, E. Bandzevičius, A. Butkus, J. Vasiliauskas*, ir *B. Čunovas.*

J. Olekienė, M. Sarnauskaitė ir *Br. Kelbauskas* liko pavergtoje Lietuvoje.

Šį Lietuvos Baleto 25 metų sukaktis yra žymus mūsų kultūrinio gyvenimo įvykis ir vertas tinkamo paminėjimo. Yra iniciatorių iš baleto artistų, kurie, prisidėjus Amerikos lietuvių organizacijoms, sugebėtų suruošti Chicagoje jubiliejinį lietuviško baleto spektaklį.

Žmogaus sudvasinimas yra pagrindinis uždavinys mūsų dienų socialinei problemai išspręsti.

—Dr. A. Maceina

MOTINA

Modernistai Apie Modernįjį Meną

VLADAS VIJEIKIS

Pažiūra į modernįjį meną šiandien yra tapusi vienu daugiausiai diskutuojamų objektų. Nesutarimas tarp menininkų ir visuomenės kartais įgauna ir gana aštrių formų. Visuomenė kaltina dailininkus, kad jie piešia visai nesuprantamus dalykus ir kartais primeta jiems net, kad tai yra daroma tyčiomis, siekiant originalumo. Net paskidusi nuomonė, kad modernistai iškraipo žmones ir gamtą savo paveiksluose iš didelės neapykantos, kurią jie jaučia kitiems.

Lengviau Žaisti Barbariškumu, Negu Artėti Prie Dieviškų Formų

Neseniai amerikiečių spaudoje pasirodė straipsnis apie modernįjį meną, kurį parašė vienas žymiausių surrealizmo atstovų *Salvador Dali*, kurio vardą rasime moderninio meno istorijose ir enciklopedijose. Ir štai kaip jis atsilipeia apie šių laikų meną:

— Tie, kurie mėgsta modernįjį meną ir tie, kurie ne, negali nesutikti su vienu dalyku, kad dabar meno pasaulyje atsiranda vis daugiau ir daugiau beverčių kūrinių. Moderninis menas dabar yra kaltinamas meisteriškumo trūkumu. Picasso ir Matisse mokėjo piešti, bet šiandien jų imitatoriai visiškai nemoka piešti žmogaus. Tai yra nepaprastai rimtas reiškinys, nes jie bando visą generaciją įstumti į juodžiaus šių meno barbarizmą.

Moderniniai dailininkai bijo Remesanso meistrų svaiginančio tobulumo. Niekas negali pažvelgti Rafaeliui į veidą.

Dėl to jie geriau eina atgal ir savo idealu jie pasirenka mažiau ar daugiau barbariškus modelius. Vietoje kurti jie daro karikatūras iš senojo Romos, Kretos arba tiesiog kopijuoja afrikiečių meną. Paraidžiui tariant, kopijuoja primityvės kreivazones.

Dėl ko taip daroma? Priežastis labai paprasta. Lengviau yra žaisti su barbariškumu, negu bent priartėti prie pusiau dieviškų Michelangelo, Leonardo da Vinči formų.

Modernizmo Priežastys

Toliau savo straipsnyje Salvador Dali nurodo, kad renesansininkai paveldėjo savo meno supratimą iš amžinųjų graikų grožio idealų ir jų sapnai atgaivino meną. Ir tikrai, daugelis šių dienų modernistų susižavėję pirmųjų moderninio meno kūrėjų drąsa patys ima juos imituoti ir ieško originalumo ten, kur jo visai nėra. Nemokėdami piešti ir nesistengdami, jie, anot Salvador Dali, kreivazoja ir stengiasi įtikinti kitus, kad sukuria geniališkus kūrinius. Ir štai ką sako Salvador Dali toliau, sulygindamas modernųjį meną su karikatūromis:

— Kai tik tapyba paliovė būti realistine ir tapo abstrakčia, ji nukrypo į dekoratyviškumą. Kai kurie moderniniai dailininkai jaučia, kad šis dekoratyvumas pavojingai nuvertina jų darbus. Šiuo momentu mes esame liūdininkai naujo meno gimimo, kuris yra pusiau dekoratyvinis pusiau karikatūrinis. Persiškas kilimas ar geometrinis fragmentas iš Alhambros, Granados ornamentika yra tūkstantį kartų inteligentiškesnis ir turtingesnis, negu šių dienų pseudo dekoratyvus abstraktinis moderninis menas.

Kita tos nelaimingos moderninio "akademizmo" padėties priežastis yra totalinis šių dienų dailininkų kultūringumo trūkumas. Šių dienų jaunas dailininkas retai yra meno žinovas. Jis yra grynas paprastas naujasis barbaras, — taip rašo Salvador Dali.

Moderniniai dailininkai nori pasiekti maksimalinį efektą su minimum pastangų. Tai yra taip klaidinga ir pavojinga. Patyrimas parodė, kad juo greičiau produkuotas efektas, juo mažiau yra pagaunantis.

Pasmerktas Išnykti

Šios Salvador Dali pastabos apie modernįjį meną yra įdomios dar ir tuo, kad straipsnio autorius pats yra vienas iš modernistų. Matyti iš savo paties patyrimo pasako daug karčios tiesos. Ir ne vien tik Salvador Dali, bet ir daugiau moderninio meno atstovų yra pasisakę, kad modernusis šių dienų menas paskutiniuoju laiku nukrypo šunkeliais. Ar šiaip, ar taip nebūtų, jis tėra tik pereinamasis laikotarpis, iš kurio turi kilti naujos meno srovės, apie kurių veidą šiuo tarpu dar mažai ką galima pasakyti. Toliau savo straipsnyje Salvador Dali ir pasisako, kad nuo pranecūzų impresionizmo visos mokyklos yra niekas kitas, kaip reakcija prieš pirmatakus, kas sudaro priešingumą renesanso menui, kuris sekė tradiciją, o ispanų filosofo Eugenio d'Ors žodžiais tariant "visa tai, kas nėra tradicija yra plagiotizmas". Ir Salvador Dali išvedžioja, kad modernusis menas su savo destruktyviniu charakteriu yra priešingas meno tradicijom ir dėl to jis yra pasmerktas išnykti.

Šv. Raštas Ir Mokykla

Suradęs, kad New Jersey valstybės įstatymai reikalauja, jog mokiniai nors penkis Šv. Rašto sakinius perskaitytų kasdieną mokykloje, W. McCarthy iškėlė teisme bylą, bandydamas įrodyti, kad tas nuostatas yra priešingas konstitucijai.

Tačiau New Jersey Aukščiausis Tribunolas jo prašymą atmetė, motyvuodamas, kad nors JAV-se Bažnyčia yra atskirta nuo valstybės, tačiau tas nereiškia, kad iš valstybės turi būti pašalintas religinis jausmas.

THE Hi-Lander Praneša apie jo ATIDARYMĄ!
NUOLATINIS PASILINKSMINIMAS
GERAS MAISTAS IR PUIKIOS PRAMOGOS
Andy ir Belle Burns kviečia jus
ANDY BURINSKAS
5745-47 SOUT ASHLAND AVE.

Gražių skrybėlių krautuvė. Ponių ir panelių mados
GARSŪS MODELIAI
JOSEPHINE'S HAT SHOP
1226 W. 73rd St. — STewart 3-5589
Nuotakoms veliumai — Kepuraitės pamergėms.
Charles Farley — Josephine Farley Athans

THE ARTIC CIRCLE
Sinclair
Service
Pilnas gazo
ir aliejaus
APTARNAVIMAS

GERIAUSIAS HAMBURGER STOP ANT KELIO
Mes Vartojame SWIFT'S PREMIUM BEEF
Namie pagaminta Chili ir Ledai
Skubus ir draugiškas patarnavimas
TRUCK STOP — ALL TRUCKERS WELCOME
Šiaurės vakarų kampas York ir Higgins, Bensenville, Ill
Bensenville 34-J-2 24 val. patarnavimas

SUTAUPYKITE 15% ANT MAISTO DABAR
Pripildykite jūsų šaldytuvą (home freezer) ir Locker su Skania SWIFT PREMIUM BRANDS jautiena, aviena, kiauliena, paukštiena ir šaldytu maistu ir daržovėms
Mes duosime jums "locker" (spinta) patalpinimui jūsų peržiūrius, 60 dienų nemokamai!
Išinuomokite Locker nuo mūsų ilgam laikui.
Mes siūlome 10% nuolaidos ant visų šaldytų vaisių ir daržovių kuomet pirksite JAUČIO, ketvirtadalį ar pusę.

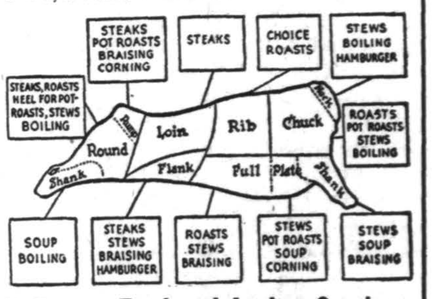

PAUL PETERSON Frozen Food and Locker Service
1517 ELLENWOOD ST., Des Plaines Telef. VAnderbilt 4-4922

VALSTYBINĖI AR TAUTINĖI ŠVENTĖI, GIMIMO AR VARDO DIENAI, ŠV. KALĖDŲ ŠVENTEI IR KITOMS MUMS BRANGIOMS DIENOMS AR ĮVYKIAMS PRISIMINTI
VERTINGIAUSIA DOVANA
NEMUNAS'
MENIŠKAS ODOS DIRBINYS
KUR BEBŪTUMĖT — ĮSIGYKITE JI — JO VAIZDAI AR TAUTINIAIS RAŠTAIS PAPUOŠIMAI VISAD PRIMINS JUMS PASILGTĄJĄ TĖVYNĘ
GALITE GAUTI AR UŽSAKYTI: ĮVAIRIAS VYRIŠKAS IR MOTERIŠKAS PINIGINES, ALBUMUS, ĮVAIRIUS RAMTINUKUS, KNYGOMS IDARUS, LAIKRODŽIAMS DIRŽELIUS IR KT. ODOS DIRBINIUS. PAMATYKITE PAVYZDŽIUS! SUSITARKITE DĖL PIEŠINIO IR SPALVOS!
NEATIDĖLIOKITE — ĮSIGYKITE JAU DABAR PAS PAČIUS NEMUNAS' SAVININKUS: VLADĄ KONUTAVIČIŲ IR ADOMĄ GUDELĮ 395 LORIMER ST. BROOKLYN 6, N.Y. ARBA ATSTOVĄ CHICAGAI JONĄ GUDELĮ, 3752 S. ELIZABETH ST. CHICAGO 36, ILL.
TELEFONAS ~ ENGLEWOOD 4-0862. SVARBINTI 6-9 PO PIET. DARBO DIEN.
RAŠYKITE IŠ VISO PASAULIO KRAŠTŲ!

PLANINGAS TAUPYMAS VISUOMET MOKA GERUS DIVIDENDUS

Nelaukite ---
Pradėkite
Taupyti
Šiandien!

- Kiekvienas, kuris kas savaitę arba kas mėnesį taupo nors truputį, — taupo planingai.
- Taupyti reik įprast. Taupyk nors mažai, bet reguliariai.
- Nuo 1905 metų kiekvienam taupytojui Mutual Federal Savings moka gerus dividendus du kartu į metus.
- Kiekvieno taupytojo sąskaita apdrausta iki $10,000.00 Federal Savings and Loan Insurance Corp.

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION — SAFETY OF YOUR SAVINGS INSURED UP TO $10,000.

Mutual Federal Savings
AND LOAN ASSOCIATION
Chartered and Supervised by the United States Government.
2202 West Cermak Road Chicago 8, Ill.
JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres. TEL. VIrginia7-7747

VALANDOS: Pirmadienį, Antradienį, Penktadienį—9 val. ryto iki 5 vak. Trečiadienį — 9 val. ryto iki 12 val. vidurdienio. Ketvirtadienį — 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Šeštadienį — 9 val. ryto iki 1 valandos po pietų.

LIETUVYBEI IŠLAIKYTI (6)

ŽODIS TREMTINIAMS

BEN. BABRAUSKAS

Gėda Ne Lietuviškai Kalbantiems, Bet Ją Slepiantiems

Didžiai gerbiu prof. K. Pakštą, bet netikiu, kad istorija jį patvirtintų pranašu. Kada jis pernai Visuotiniam Amerikos lietuvių kongrese tvirtino, jog tremtiniai nutausią žymiai greičiau už senuosius ateivius, per sausakimšą tūkstantinę salę perbėgo dvejopo juoko banga, kurią lydėjo plojimai kalbėtojui. Pasitaiko, aišku, jau ir nemalonių faktų, bet kiekvienas mato, jog tai tėra ne tūkstančiai, ne šimtai, greičiau tik vienetai. Tačiau juk ir miškas sudega, pradėjęs tik nuo degtuko. Jaunimas ypačiai yra slidus daiktas, daug slidesnis už stiklą, kuris, palyginti su jaunimu, labai kabus. Todėl stipriai ir tvirtai laikykime savo jaunimą.

Vyresnieji, neškime lietuvybės vėliavą augštai,idant mūsų jaunimui niekur niekada neteiktų pagunda susvyruoti. Visų pirma būkim lietuviai ne tik namie, bet ir tarp svetimųjų. Važiuodamas tramvajumi praskleisk lietuvišką laikraštį ko plačiausiai, kad visi matytų, jog tu ne airis ir ne žydas, bet lietuvis. Važiuojant dviese — kalbėkit ir juokitės lietuviškai. kiek stemplė neša. Tegul bendrakeleiviai žino, kad jūs atvykote ne iš patamsių krašto, bet iš šviesiausios demokratiškiausios šalies, kur ir gatvėj ir autobuse, ir universitete ir paplūdimyje visos kalbos turėjo laukų laisvę. Tegul pripranta prie to demokratinio papročio net ir toji didžioji demokratijos šalis.

Atsimenu linksmų plaučių inžinierių J. (dabar gyvenantį Detroite), kuris Vokietijoje net su vokiečiais tramvajuje kalbėjo tik lietuviškai. Ilgainiui vis dėlto įprato vokiečiai bent apgraibom suprasti tą litauerį, kuris, be kokito, puikiai mokėjo vokiškai... Arba vėl prisimenu šviesų daktarą K. (nusidangtusį net Kolumbijon), kuris, gyvendamas porą metų pas vieną vokietį šeimininką, pusėtinai šį pramokė lietuviškai suprasti ir net pakalbėti. Vis tai šviečią tremties paveikslai.

Pagaliau ir čia Amerikoje mes neskelbiam naujos Amerikos. Pakalbėkit su senaisiais mūsų ateiviais — jie papasakos, kad Čikagos tramvajai plyšdavo nuo lietuviškų dainų, traukiant į gegužines ar iš jų. Ir niekas tuo nesipiktino. O per tuos 40 metų Amerikos konstitucija, rodos, nepakeista, taigi ir mums pasinaudoti bent ta pačia senųjų ateivių praktika niekas negina.

Vieniems Išlaikyti, Kitiems Ugdyti

Bet vien tik viršinis lietuvybės reiškimas negalės būti patvarus, jeigu jis nebus ugdomas gilesnės lietuviškos minties, lietuviškos kultūros. Jeigu vyresniesiems, gavusiems jos "pakankamą kiekį" Nepriklausomoje Lietuvoje, galėtų iš bėdos to pakakti, kad išliktų lietuviais, tai čia augančiai kartai yra būtinas lietuviškos kultūros skiepijimas, o tai šiandien kolkas geriausiai tegali atlikti lietuviškas laikraštis, lietuviška knyga. Kiekvienoje tremtinių šeimoje turi būti prenumeruojama bent penki lietuviški laikraščiai: bent 1 dienraštis, bent 1 savaitraštis, kultūros žurnalas, vaikų laikraštis, na, ir iliustruotas žurnalas. Pabrėžiu: tai minimumas. Vaikų laikraštis bent primins lietuviškąją mokyklą, o kultūros žurnalas mėgins atstoti augštesnę ar net augštąją mūsų mokyklą.

Mažiesiems pagrindinė mokykla, aišku, liks motinos mokykla. Nuo ryto ligi vakaro pasakos ji apie tą svajonių kraštą, kol mėnuo po mėnesio, metai po metų pastatys nesugriaunamą tvirtovę, kol į savo prieauglio kraują įleis jo tėvų protėvių žemės meilę. Jei jai pačiai pritruks motyvų, atsivers kad ir tą seną seną Vaičaitį ir, žiūrėdama į tolį, sakys iš reto: Yra šalis, kur upės teka...

Pirma Knyga, Paskui Apranga

Pirma negu ryžties peržengti drabužių ar baldų krautuvę pažiūrėk, tremties broli, ar jau esi nusipirkęs visas vertingesnes naujai išleidžiamas lietuviškas knygas. Atimk talmudą iš žydo — nebebus žydo. Talmudas mums yra Maironis, Krėvė, Vaižgantas, Vaičiulaitis, Brazdžionis, Aistis...

Pirma, negu užeisi, turėdamas laiko, į kiną ar į kitą pramogą, pagalvok, ar nesi praleidęs lietuviško spektaklio ar koncerto. Atsimink, kad dėl tų bus ne tik jam, bet ir tau nuostolis.

Reikia Sumanaus Gydytojo

Bet tai anaiptol ne viskas. Jeigu iš naujo suskambėjus Laisvės varpui grįžtume visi 30,000 "amerikonų", nieko čia nepalikę ir niekuo nepasipildę, tai būtų liūdniausias mūsų pačių tautiškumo liudijimas. Tie 30 turime "uždirbti" bent 100 tūkstančių, o ir tuos kelis šimtus tūkstančių, kurie būtinai panorės likti čia, turime ilgam sustiprinti, kad ryšiai tarpe tųdviejų Lietuvų liktų daugiau negu romantiški ir daugiau negu doleriniai.

Tam reikalui turime labai daug pasiaukoti. Turime suprasti, kad kraujo broliai pasikvietė mus čia ne lietuvybės pakasynų liudytojais, bet nepamainomais lietuvybės gaivintojais. Todėl visur reikia takto, takto ir takto. Daugelis mūsų savo senus tėvus, deja, palikome Lietuvoje. Tad čia į kiekvieną vyresnį lietuvį žiūrėkim kaip į savo tėvą motiną. Šviesikime jiems savo gražia taisyklinga kalba. Kaip jau esu "Drauge" rašęs, lietuvių kalbos srityje nejuokaukime ir nepataikaukime, t. y. nei juokais savo tarpe, nei pataikaudami vietiniams, nė vieno angliško žodžio, net to kvailo "okey", nemaišykime į savo gražiąją kalbą: kitaip apie lietuvybės išsaikymą būtų beprasmiški žodžiai. Tačiau nesijuokime iš vietinių kalbos mišinio. Ilgainiui ir tas jų mišinys, veikiamas savaiminės naujųjų įtakos, praskambės. Bet visa tai turi būti atliekama su taktu.

Mūsų jauniesiems taip pat nebus visiškai lengva prisijaukinti jaunąją čiagimių kartą. O juk mes norėsime ir Amerikos lietuvių jaunimo pulkus pamatyti Lietuvoje. Su jaunimu greičiau suartėti padės jų Vyčių organizacija, kurioje tremtiniai kaikur dalyvauja jau gana gausiai. Gali iš pradžių jie atrodyti visai mirę lietuvybei, ypač jei lietuviškai nebemoka. Tačiau juose dar gyvas lietuviškas kraujas. Žinokim, jog iš italo nei iš švedo nepadarysime lietuvio, o iš apmirusio lietuvio labai dažnai gali pavykti atgauti tautinę gyvybę. Tik reikia sumanaus gydytojo.

PAS ŽMOGĖDRAS

— Ar jūs jau žinote ką nors apie tikėjimą, — paklausė misijonierius, naujai atvykęs pas žmogėdras.

— Mes jau šiek tiek ragavome, kai atvyko čia vienas misijonierius — atsiliepė jie.

GRAMATIKOS PAMOKOJE

Mokytojas: — Pasakykite man, kas čia bus, kai aš sakau: "Aš myliu, tu myli, jis myli".

Miesto vaikas: — Susidarys vienas iš tų trikampių, kur kasnors bus nušautas.

Noras kalbėti, bet nesinaudoti jokia kalba yra beviltiška, kaip ir bandymai turėti religiją neišpažįstant nei vienos iš jų.

—*Jurgis Santagana*

Okupacijų Ir Tremties Atsiminimai

Jonas Kairys parašė stambių atsiminimų knygą. Joje apibudinamas vokiečių ir rusų šeimininkavimas Lietuvoje, daugiau sustojama prie įspūdžių, kuriuos patyrė autorius su žmona frontui artėjant, patekę į Vokietiją, čia pergyvenę bombardavimus, nedarbą ir alkį, sulaukęs amerikiečių ir pranešų, o vėliau — pasiekę Ameriką.

Veikalo rankraštis — 340 mašinėle rašytų puslapių. Parašyta gyvai, vaizdžiai; išleidus būtų istorinė medžiaga okupacijoms, tremties gyvenimui, DP stovyklų vargams pavaizduoti.

Už Dickenso Laiškus $8,000

New Yorko Carnegie knygynas nupirko 550 laiškų, Dickenso rašytų baronienei A. G. Burdett-Coutts, užmokėdamas $8,000. Laiškuose garsusis rašytojas išsipasakoja, kaip jis įtemptai dirba ir yra labai išvargęs. Viename jų rašo, kaip jisai kūrė planus savo "Chuzzlewitt". Visi jautė jo įtempimą, net paštininkas labai atsargiai beldęsis į jo duris, o leidėjai tik po du pas jį ateidavę, lyg bijodami, kad jisai tų trukdytojų nesulamdytų.

Studija Apie Sovietų Propagandą

Šių metų pabaigoje išeis iš spaudos Fr. C. Barghoorno paruošta studija: "The Soviet Image of the United States: A Study in Distortion". Autorius yra ketverius metus dirbęs JAV ambasadoje Maskvoje ir yra suregistravęs daug iškreiptų sovietų propagandos faktų, jų grasinimų bei darytų spaudimų.

Slaptieji Ginklai Bakterijų Kare

Viešosios Sveikatos tarnautojų konferencijoje buvo pranešta, kad Amerika yra padariusi du svarbius išradimu gynimuisi prieš bakterijų pavartojimą kare.

Vienas iš jų yra nepaprasta priemonė išvalyti apkrėstą vandenį, antras—specialus dezinfektuotojas oro ir skysčių.

Socialiniais Klausimais

St. Louis mieste pradedamas leisti naujas žurnalas "Social Order". Jo redaktorius — F. J. Corley, S. J.

NUO UŽSISENĖJUSIŲ
Skaudančių Žaizdų
IR ATVIRŲ ODOS LIGŲ

Tie, kurie kenčia nuo SENŲ, ATVIRŲ ir SKAUDŽIŲ ŽAIZDŲ, jie negali ramiai sėdėti ir naktimis miegoti, nes jų užsisenėjusios žaizdos niežti ir skauda. Kad pašalinti tą niežėjimą ir skaudėjimą senų atvirų ir skaudžių žaizdų, uždėkite LEGULO Ointment. Jų gydomos ypatybės palengvins jūsų skaudėjimą ir galėsite ramiai miegoti naktį. Vartokite jas taipgi nuo skaudžių rudegimų. Jos taipgi pašalina niežėjimą ligos vadinamos PSORIASIS. Taipgi pašalina peršėjimą ligos vadinamos ATHLETE'S FOOT, sustabdo džiovinimą odos ir perplyšimą tarpirščių. Jos yra tinkamos vartoti nuo džiūstančios ir suskilusios odos. Jos yra geros gyduolės nuo visų išviršinių odos ligų. LEGULO Ointment suteiks jums pagalbą nuo nuvargusių, peršėtamų ir niežinčių kojų. Legulo Ointment yra parduodamas po 75c., $1.25 ir $3.50. Pirkite vaistinėse Chicagoj ir apylinkėse arba atsiųskite money orderį į —

LEGULO, Department D
4847 W. 14th St., Cicero 50, Ill.

SIŲSKITE VAISTUS Į LIETUVĄ
savo draugams ir giminėms
PER
CITADEL COLOR & CHEMICAL CORP.
154 NASSAU ST. Dpt. L.
NEW YORK 7, N.Y.
Reikalaukite nemokamo kainų sąrašą.
ŽEMOS KAINOS
GREITESNIS PATARNAVIMAS

PONIOS!
JŪSŲ PATOGUMUI
DIDELI NUMERIAI
(SIZES)
Iki 54 ir ½-iniai numeriai
Jaunatviškų fasonų suknelės,
Paltai ir baltiniai
PAKEITIMAI NEMOKAMAI
GRACE STYLE SHOP
127 BROADWAY
Melrose Park 1850

John J. Rickoff
SHEET METAL WORK
• INDUSTRINIS
• KOMERCINIS
• REZIDENCINIS
★ ★ ★
2336 W. 122nd.
Blue Island 3235
BLUE ISLAND, ILL.

PATAUPYKITE JŪSŲ MĖSOS SĄSKAITON
Valgykite U.S. valdžios patikrintą arklieną. Be kaulų—Be liekanų.
Prilygsta geriausių mėsų kokybei.
Tikras maltas steikas .... 31c lb.
Gabalinis steikas — ribotas pasiūlymas ..... 33c lb.
"Pot Roast ..... 33c lb.
Šveicariškas steikas .... 39c lb.
Nemokamas ir greitas pristatymas
DORCHESTER 3-3189
HERMAN'S HORSE MEAT MARKET
5716 S. WENTWORTH AVE.

LĖKŠTĖS! LĖKŠTĖS! LĖKŠTĖS!
32 dalių Servyzas 6-iems paprastai $10.95, dabar $6.95
32 dalių Servyzas 6-iems paprastai $11.95, dabar $7.95
53 dalių Servyzas 8-iems paprastai $19.95, dabar $13.40
53 dalių Servyzas 8-iems paprastai $22.95, dabar $15.95
53 dalių Servyzas 8-iems paprastai $24.95, dabar $17.50
Baltos Lėkštės .... 89c tuzinas
Mes turime pilną rudeninį rinkinį HAEGER POTTERY, LAMPS IR NOVELTIES
Taippat didelis pasirinkimas įvairių polumiškų nuo 39c. ir aukščiau.
Atdara kiekvieną dieną nuo 12 vidudienio iki 8 val. vak.
GREEN LAKE STAND
159th & Torrence
SOUTH HOLLAND
Phone Torrence 2-9731

SPECIALUS GALUTINIS IŠPARDAVIMAS
PLAUNAMAS SIENŲ POPIERIS
Vertės iki $10.00 už $2.75
12 ritulių ryšulys
Spalvos tinkančios Kiekvienam Kambariui
REX PAINT
211 No. Cicero Ave.
Tel. MAnsfield 6-8018

ATTENTION PROPERTY OWNERS and CONTRACTORS
ELECTRIC CO.
CONTRACTORS
YARBROUGH
Electrical FIXTURES
Lighting and Wiring Systems
24 Hour Service
FREE ESTIMATES
Complete Repairs
WESTINGHOUSE
LIGHTS and FIXTURES
6910 ROOSEVELT ROAD
Telephone EUclid 3-3365
Night Phone STanley 8-1107
OAK PARK, ILL.

JUDD'S PIRMIAU BUVO OWL KLUBAS
7843 Cottage Grove Avenue
PUIKIAUSIA VALGYKLA
Gaunami Steaks — Chops — Vištiena — Žuvis
Varlių kojytės — Lobsteriai — Šonkauliai
Ar esate kada mėginę?
JUDD'S SALAD BAR?
Atdara kasdien 5 v. vak. iki 4 ar 5 ryto
Atdara Sekmad. nuo 3 val. popiet.
ORU VĖDINTA TEL. RADCLIFFE 3-9845
Šeimininkas JUDD KNIGHT Buvęs Savininkas Cook's Rest 63-čia ir Harper

ŪKYJE AUGINTI
KALAKUTAI
MINKŠTI — JAUNI
PARUOŠTI KEPIMUI
ŠVENTĖMS, VESTUVĖMS, BALIAMS ir t. t.
Prašome užsakyti iš anksto
GREEN VALLEY FEED MILL
Phone C.H. 2430
GLENWOOD, ILL.

DIDŽIAUSIA MUZIKOS MOKYKLA
LEONO KOSZULINSKI'O
VADOVYBĖJE
Įsitikinkite savo talentais
Išmokite groti pirma, negu pirksite instrumentą
Mes skoliname muzikos instrumentus mokymuisi.
LEE'S ACCORDIAN SCHOOL
1736 W. 18th St.
Tel.: SEeley 3-2923

TURIME DIDELI PASIRINKIMĄ:

DEIMANTŲ, LAIKRODŽIŲ, BRANGENYBIŲ, SIDABRINIŲ DAIKTŲ, SIUVINIŲ LAIKRODŽIŲ RADIJO IR TELEVIZIJOS APARATŲ, IR KT. [illegible]
Laikrodžiai ataisomi specialisto.
John A. Kass (Kazakauskas) duodama 1 metų Garantija.
JOHN A. KASS
4102 Archer Avenue
(Prie Mozart Street)
Tel. LAfayette 3-8617
Seniausia Lietuvių Jewelry krautuvė Brighton Park

JOS. F. BUDRIK, Inc.

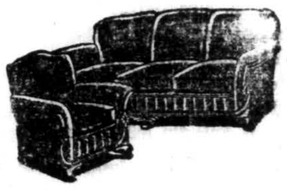

Rakandų, Televizijų ir Jewelry sandėlis. Namams reikalingų reikmenų: šaldytuvų, skalbiamų mašinų, pečių gasinių, anglinių, aliejinių ir elektrinių. Geriausias pasirinkimas Chicagoje. Parduodama lengvais, dalinais išmokėjimais. Atdara Pirmadienio ir Ketvirtadienio vakarais.

3241 So. Halsted St.
Tel. CAlumet 5-7237
Lietuviška dainų ir muzikos radio programa leidžiama iš WCFL, 1,000 kil. stoties kas SEKMADIENĮ 5:30 po pietų Chicagos laiku.

Naujas Užsiėmimas Laisvalaikiu
Švenčių metu!
RAFIJOS ABAŽŪRAI (LAMPSHADES)
Tiktai apipink rafiją apie rėmus. Išsirink pritaikintą spalvą. Galima pasirinkti įvairiausių formų abažūrams rėmų ir visokiausių spalvų rafijos. Padaryti eilinį abažūrą kainuoja apie $4.00.
RĖMAI — nuo $1.00 iki $3.00
RAFIJA — $1.75 lb. pak.
SMACALL'S STUDIOS

Smagus darbas! Mes išmokysime jus.
5948 Hohman Ave., Hammond, Ind. Sheffield 1993
Visuotinis vasaros išpardavimas. Visų lempų ir abažūrų kainos numuštos 20-25%. Pirmadieniais atdara iki 9 val. vakaro

F. J. SORDERS
RESTORANAS IR ALUDĖ
MŪSŲ SPECIALYBĖ — NAMINĖ VIRTUVĖ
— SIŪLOME —
KEPSNIUS (STEAK) • VIŠTIENĄ • ŽUVĮ
Pietūs nuo 11 iki 2:00 val. — Vakarienė nuo 5 iki 11 val.
640 Gostlin St., Hammond, Ind. Skambinkite Shef. 10251
Mes paruošiame maistą pokyliams ir baliams 50—60-čiai žmonių

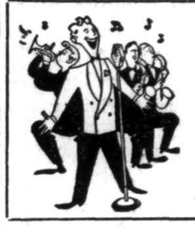

JIE YRA NUOSTABŪS! NEPAPRASTI!
COMBO CAPRICE TRIO
Pristatome jums "Red" su jo elektrine gitara, dainuojantį jūsų mėgstamiausius numerius pagal jūsų pageidavimą.
Kiekvieno penktadienio ir šeštadienio vakarą.
BOULEVARD CLUB,
3710 West 55th St. GRovehill 6-9421

Murphy Rug & Dry Cleaning Co.
Siuvami vyriški ir moteriški kostiumai ir paltai pritaikyti pagal individualų užsakymą už prieinamą kainą.
KAILIŲ PERTAISYMAI IR VALYMAS
Cheminis (dry) valymas — prieinamos kainos.
Nemokamas daiktų paėmimas ir pristatymas
Specialistai siuvėjai visokiausių rūbų pataisymams
7200 S. Wentworth St. Triangle 4-4562

PRANEŠAME APIE
OKA'S COTTAGE ATIDARYMĄ
PIETŪS, VAKARIENĖ, PRIVATŪS KAMBARIAI POBŪVIAMS
"Mūsų maistas — kaip motutės, daug geresnis, negu kitų!"
Skambinkite Harvey 5123 3408 W. 159th St.
Prie 6-to kelio, tik 3 blokai į vakarus nuo Kedzie
Mr. ir Mrs. Ambrogas, savininkai

NELAUKITE—
Rytoj Jau Gali Būti Pervėlu!
Jei norite užsitikrinti nuo ugnies, namus, laidus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.
"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"
O'MALLEY and McKAY, Inc.
222 W. Adams St. • Room 1043
Telefonas CEntral 6-5208
GENERALINIAI AGENTAI Šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
IMPERIAL ASSURANCE COMPANY
LUBMERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE AND MARINE INSURANCE COMPANY
PHOENIX INDEMNITY COMPANY

ATLIKIT REMONTO ir PATAISYMŲ DARBUS JOSŲ NAMŲ
PATOGIU VASAROS LAIKU:
Pataria ST. LITWINAS
Stogams reikmenys — Insuliuotų plytų išvaizdos apkalimui medžiaga (Sidings) — Langams — Durims — Tvoroms medžiaga. Dažai — Varnišas — Enemalis. Geležiniai Namams Reikmenys (Hardware). ir visi kiti dalykai reikalingi statybai ir pataisymams.
APKAINAVIMĄ ir PRISTATYMĄ PREKIŲ TEIKIAME NEMOKAMAI
CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITWINAS, Prez.
3039 S. HALSTED ST. TEL. VICTORY 2-1272
Atidara nuo 8 val. ryto iki 6 val. vak. ir šeštad. iki 3 val. p. p.

★ AUTOMOBILIŲ PIRKĖJŲ DĖMESIUI!! ★
DIDELIS IŠPARDAVIMAS MAŽAI VARTOTŲ KARŲ

Chevrolet, Plymouth, Dodge, Buick, Chrysler, Ford, Nash
DAUG ŽEMESNĖMIS KAINOMIS KAIP KITUR. LENGVAIS IŠMOKĖJIMAIS.

Balzekas Motor Sales, Inc.
"U WILL LIKE US"
4030 ARCHER AVENUE Telefonas: VIrginia 7-1515
NAUJĄ CHRYSLER'Į AR PLYMOUTH'Ą TUOJAU PRISTATOM

OKUPUOTOS LIETUVOS RAŠYTOJAI KEPA BLYNUS...

Pastaruoju metu Lietuvos rašytojai, kaip ir visos švietimo įstaigos, spauda ir menas, yra galutinai suredukuoti į eilinius kepėjus, kurie pagal Maskvos duotus užsakymus, MGB priežiūroje turi pagaminti iš savo krašto mylinčio lietuvio bejausmį, šuniškai Stalinui atsidavusį, nedrebančia ranka kompartijos valią vykdantį — rusą bolševiką.

Kokią pažangą naujieji kepėjai yra padarę matysime iš "Tiesoj" Nr. 226 įdėtos M. Daugėlos straipsnio "Už kovingą pjesę saviveiklai". M. Daugela rašo: "Dabartiniu metu Tarybų Lietuvoje yra apie 2.5 tūkstančio saviveiklos dramos ratelių, jungiančių dešimtis tūkstančių dalyvių — darbininkų, kolūkiečių, moksleivių, studentų... Mažoji pjesė saviveiklai — sudėtingas ir svarbus tarybinės dramaturgijos baras. Ji, kaip ir didelė pjesė, turi auklėti mūsų liaudį komunizmo dvasia, kelti ją kovai už dar gražesnę ateitį, atskleisti didingus tarybinio žmogaus bruožus.

"Kas yra iki šiol padaryta šiuo klausimu?

"Saviveiklos rateliai savo repertuare turi visą eilę vertingų vėjinių ir meninių požiūriais veikalų, kaip Gradovo "Melas", Galcevo "Taiga", Virtos "Kartą pavasarį", Fino "Mergaitę" ir kitų žymių rusų tarybinių dramaturgų pjesės. Pajėgesni saviveiklos rateliai vaidina ir dideles pjeses: Korneičuko "Platoną Krečetą", Šimonovo "Po Pragos kaštonais", Virtos "Duoną kasdienynę". Nemažą vietą saviveiklos repertuare užima rusų klasikų veikalai — Gogolio, Čechovo, Ostrovskio".

"Per penkerius pokarinius metus Tarybų Lietuvos rašytojai parašė maždaug 20 pjesių saviveiklai... Beveik pusė visų pjesių saviveiklai parašė J. Marcinkevičius. Visos tos pjesės turi rimtų politinių ydų. Jose svarbiausius lietuvių liaudies gyvenimo klausimus Marcinkevičius nušviečia neteisingai, dirbtiniu būdu atitraukdamas juos nuo klasių kovos, neparodydamas partijos vadovavimo darbo žmonių kovai. Buržuazinių nacionalistų Marcinkevičius nedemaskuoja, kaip eksploatatoriškų klasių interesų atstovus."

"Darbo valstiečius Marcinkevičius vaizduoja tamsiais, politiškai nesąmoningais, dažnai girtuokliais, skęstančiais religiniuose prietaruose."

"Buožių daromi nusikaltimai ir piktadarybės Marcinkevičiaus pjesėse išaiškinamos ir demaskuojamos visokių atsitiktinumų pasėkoje, bet ne išaugusio liaudies klasinio sąmoningumo dėka. O kai kuriose savo pjesėse Marcinkevičius tiesiog suplaka į vieną krūvą vargingnosius ir vidutiniuosius valstiečius su buožėmis. Taip yra pjesėje "Pabudimas", kurioje Marcinkevičius mėgina parodyti buvusį buržuazinėse armijos karininką, buržuazinių nacionalistų gaujos vadą Poškų ir valstiečių Kulviečių šeimą, kaip kunigo klastų aukas.

"Savo pjesėje Marcinkevičius iškraipo partinių ir tarybinių darbuotojų vaizdus, rodydamas juos nieko neveikiančiais plepiais, be jėgiais stebėtojais tų visų piktadarybių, kurias daro buožės ir jų rėmėjai. Pjesėje "Pogalė" Marcinkevičius išgalvojo tokią perdėm neteisingą situaciją: "partijos valsčiaus komiteto sekretorius, tarybų valdžios atstovai, o vėjiau kolūkio vadovai ištisus dvejus metus leidžia buožei ir kariniam nusikaltėliui nekliudomai laryti juodus darbus, nors komjaunuolis Daugirdas kelis kartus jį demaskuoja.

"Marcinkevičiaus pjesės parašytos nerūpestingai, jo vaizduojamų žmonių kalba skurdi, kartais vulgari, situacijos dirbtinės, jose apstu pigių triukų."

Daugėla pasisakęs, kad ir kiti autoriai nemoka atskleisti būdingus, svarbius, pažangius" gyvenimo reiškinius, nurodo patį pagrindinį saviveiklos pjesių trūkumą: "...jose nėra didžiosios Lenino — Stalino partijos atstovo — komunisto vaizdo, t. y. neparodoma vairuojanti ir organizuojanti tarybinės visuomenės jėga. "...Ir tik dėlto "tarybinių žmonių santvarkos priešų vaizdai, ...o kai kurie rašytojai į pjesių saviveiklos kūrimą žiūrėjo kaip į lengvo pasipelnijimo būdą ir gamino jas kaip blynus".

Teisingai p. Daugėla, visai teisingai! Jūsų bolševistinė santvarka yra tiek skurdi ir koktį, kad nieko kito nelieka kaip tik kepti blynus...

Kultūrinės veiklos Sąjūdis

Jauno Kolumbijos kunigo Joaquim Salcedo iniciatyva, įsteigiant taip vad. Liaudies Kultūrinės Veiklos Sąjūdį, randa nepaprastai didelį pasisekimą visame krašte. Radijo mokyklos steigiamos visoje Kolumbijoje, net labiausiai nuo centrų nutolusiuose užkampiuose. Šiuo laiku veikia apie 100 tokių radijo mokyklų su 6,000 mokinių, kurios turi tikslą, pasinaudojant radiju, pakelti liaudies kultūrinį lygį.

Profesorių Suvažiavimas

Romoje įvyko tautinis italų katalikų profesorių suvažiavimas. Suvažiavimo studijų programoje — italų mokyklų reformos klausimo svarstymas. Kaip dovaną šv. Tėvui profesoriai yra paruošę meninę katedrą, kuri įteikta audiencijos metu.

Menininkas Pas Mikado

Japonijos Imperatorius priėmė ypatingoje audiencijoje Japonų Katalikų Menininkų Sąjungos pirmininką Lucą Hasegawa, kuris artimiausiu laiku lėktuvu atvyks į Romą, atveždamas keletą religinio meno kūrinių, iš kurių trys bus padovanoti šv. Tėvui.

Reformuos Baudž. Statutą

Romos Universiteto patalpose įvyko Italijos katalikų teisininkų suvažiavimas, kuriame buvo svarstomas baudžiamojo statuto reformos reikalas.

TESTAMENTAS

Vienas vyras į savo testamentą įrašė pageidavimą, kad jo karstą neštų jo skolintojai: "Jie mane nešė iki šiol, tegul nuneš iki galo".

PARDUOTUVĖJE

— Žinai, aš negaliu iškeisti čekio, nekeisčiau nei mano tikram broliui, — aiškinosi pardavėjas. Gi susinervinęs pirkėjas pridėjo:

— Suprantama, aš manau, kad jūs savo šeimos žmones geriau pažįstate, negu kas kitas.

GRUBUS VYRAS

— Poniute, žinot, mėte, koks mano vyras grubus!

— Ką jūs sakote. Jis visai tokiu neatrodo.

PIANISTAS ALEKSAS MROZINSKAS

Istorikas Apie Pasaulio Ateitį

Vienas iš pačių žymiausių dabartinio laiko istorijos filosofų yra Arnold Toynbee. Neseniai jis kalbėjo Pomonos Kolegijoje, Kalifornijoje, ir savo kalboje pabrėžė, kad dvasiniai žmogaus polėkiai, jo sielos galios, turi daugiau lemiančios reikšmės pasaulyje, kaip medžiaginiai veiksniai.

— Kaipgi vakarų valstybės gali kovoti su komunizmu, jeigu jos nesukurs veiklios, įtakingos krikščioniškosios dvasios? Dabartinių metu perdaug yra rodoma pasitikėjimo nacionalizmu ir permažai kreipiama dėmesio į etinę pusę... Vakarai privalo išmokti kovoti daug gyviau praktikuodami krikščionybę pavienių žmonių gyvenime.—

Mokslininkas Toynbee ypatingai daug laiko yra pašventęs tyrinėjimams praeities civilizacijų bei aiškinimams jų žlugimo priežasčių. Vienu stipriausių vakarų kultūros ramsčių jisai laiko krikščionybę, kuri yra stipriausis veiksnys kovoje su komunistiniu barbarizmu.

Naujas Išradimas Aviacijoje

Massachussetts Technologijos Institutas išrado specialią skaičiavimo mašiną, kuri gali "išbandyti" lėktuvą prieš, negu jisai būna pagamintas. Braižinių faktai ar patyrimai su mažyčiais modeliais perduodami tos "elektroninėms smegenims" ir jos apskaičiuoja, nurodo, kokios yra klaidos. Jas galima pataisyti prieš, negu naujas lėktuvas pastatytas.

REMKITE "DRAUGĄ".

Pasaulis dabar pasidarė taip mažas, kad kiekviena tauta gali pasiekti Dėdės Šamo kišenius.

—*Wall Street Journal*

Rūpesčiai dėlto daugiau žmonių susargdina, kaip darbas, kad žmonės daugiau rūpinasi, kaip dirba.

Palaimintas tas vyras, kuris neturėdamas ką pasakyti, susilaiko tai patvirtinti žodžiu.

—*George Eliot*

DIDYSIS TAVERNOS ATIDARYMAS (Grand Opening)

3200 South Halsted Street Tel. — VIctory 2-8947

Lapkričio (Nov.) 17, 18, 19 d., t. y. penktadienį, šeštad. ir sekmad.

Maloniai kviečiam atsilankyti į ruošiamą tavernos atidarymą, kur sutiksite savo draugus bei pažįstamus ir linksmai praleisite laiką. Pavaišins su lietuviškais užkandžiais ir palinksmins muzika ir skaniais gėrimais. Laukia jūsų atsilankant —

Naujieji ateiviai A. ir MARYTĖ KAVALIAUSKAI.

SOTUS ALKANAM PADĖK!

Per AID OVERSEAS, Inc.

2244 W. 23rd Pl., Chicago 8, Ill. Tel. VIrginia 7-8711

Aid Overseas, Inc. stuncia maisto siuntinius į visas 4 Vokiečijos zonas ir kitus Europos kraštus, išskyrus SSSR. Siuntiniai yra pilnai apdrausti nuo dingimo.

Maisto siuntiniai pakuojami Europos sandėliuose, o užsakymai iš Chicagos siunčiami AIR MAIL. Užsakant didesnius kiekius tuojama uoliaida. Pristatoma laike 15-20 dienų.

Siuntinys Nr. 1 — $6.70
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. rūkytų lašinių
2 sv. salami dešros
2 sv. (be 2 ozs.) kenuoto bekono
1 dėžutė (400 gr.) margarino

Siuntinys Nr. 3 — $6.20
4 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. margarino
1 sv. kiaulienos mėsos

Siuntinys Nr. 6
A. 10 svarų cukraus $2.60
B. 20 sv. cukraus $4.70

Siuntinys Nr. 7
A. 10 sv. balt. kviet. miltų $2.50
B. 20 sv. balt. kviet. miltų $3.90

Siuntinys Nr. 10 — $6.40
2 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. margarino
2 sv. degintos kavos
1 sv. šokolado

Siuntinys Nr. 12 — $5.90
2 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
3 sv. degintos kavos
2 sv. cukraus

Siuntinys Nr. 14 — $5.70
2 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. cukraus
1 sv. marmelado
1 sv. kiaulienos mėsos
2 gabalai tualetinio muilo

Siuntinys Nr. 19 — $9.95
4 sv. rūkytų lašinių
2 sv. kiaulinių taukų
2 sv. margarino
4 sv. degintos kavos
4½ sv. cukraus
2 gabalai tualet. muilo.

Siuntinys Nr. 24 — $11.50
5 sv. rūkytų lašinių
3 sv. kiaulinių taukų
2 sv. margarino
5 sv. degintos kavos
2 sv. marmelado
2 sv. rūrio 40% riebumo

Siuntinys Nr. 25 ....
E. 10 sv. gryn. kiaulinių taukų — $5.50
C. 15 sv. gryn. kiaulinių taukų $7.40
D. 37 sv. gryn. kiaulinių taukų — $13.50

Siuntinys Nr. 30
A. 5 sv. degintos kavos — $6.40
B. 5 sv. deg. kavos — skardinėse dėžutėse — $6.75

Siuntinys Nr. 93 — $8.00
5 sv. kiaulinių taukų ..
5 sv. degintos kavos

Siuntinys Nr. 94
A. 5 sv. šokolado—$5.30
B. 8 sv. bičių medaus—$5.00
C. 5 sv. kakavos—$4.50
I. 5 sv. margarino $3.70

TOWN OF LAKE UTILITIES

— Visų Lietuvių Draugas!

Virš 10,000 patenkintų lietuvių pirkėjų....

145 KVADR. COLIŲ EKRANAS

Tai yra console šedevras... naujas Philco Modelis 1634-M su balansuotu spinduliu 145 kv. colių paveikslu ant 16-os colių pilkos "filterface" lempos. Taip, tai teisingiausias paveikslas, kada nors žinomas televizijoje, ir jūsų tiktai už —

$319.95 Priedo taksai ir Garantija

Pasižymi šiomis ypatybėmis

- Išskirtinas Philco balansuoto spindulio paveikslas... be dėmių ar trukdymų. Pastovus fokusas per visą ištisą vaizdo plotą. Tai yra teisingo fokuso TV!
- Pagal užsakymą pagamintos kokybės su išimtinu nauju Philco Duplex Chassis.
- Didelio jautrumo Reguliuotojas.
- Nauja Philco apšviesta stočių skalė.
- Nepaprasto galingumo dėl geriausio perdavimo dargi silpnose signalų vietovėse arba sunkiose priėmimo vietovėse.
- Elektroniška viduje įmontuota Antena — perviršija kitas tiek daug, kaip 3 prieš 1.
- Laisvas nuo statiko F M garsas.
- Modernus Hepplewhite Mahogany fanieros kabinetas.

tik **$2.00** į savaitę

Vladas Kiash, savininkas
II-rojo Karo Veteranas

TOWN OF LAKE UTILITIES

FURNITURE & APPLIANCES

1800-02 W. 47th St. — Corner Wood St.

Telefonas — LAfayette 3-7771-2

PINIGAIS ARBA KREDITU

Atdara Pirmadieniais ir Antradieniais nuo 9 v. ryto iki 9 val. vakaro.

TAUPYKITE PAS MUS DĖL ATEITIES!

PASIDĖKITE SAVO TAUPOMUS PINIGUS Į CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

KUR — kiekvieno taupomi indėliai yra apdrausti iki $10,000 by an agency of the United States Government.

KUR — visada buvo ir yra išmokamas aukštas dividendas visiems mūsų taupytojams.

KUR — pinigai kiekvienam taupytojui buvo ir yra išmokama ant pareikalavimo.

KUR — patarnavimas visuose finansiniuose reikaluose yra teisingas ir mandagus.

TURTAS VIRŠ $5,000,000.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

6234 SO WESTERN AVE. Tel. — GRovehill 6-7575 J. PAKEL, President.

PERSKAITĘ "DRAUGĄ", DUOKITE JĮ KITIEMS.

"Draugė" rasite vėliausių, geriausių žinių.

KNYGA APIE MOKYTOJĄ

K. MOCKUS

Paprastai plačiojoj visuomenėj ne perdaug domimasi pedagogine literatūra. Tačiau čia minimoji knyga yra sukėlusi platesnio susidomėjimo, todėl norime ją trumpai aptarti, pasinaudojant "N.Y.T." Irwin Edman duota puikia santrauka. Tai britų kilmės mokslininko Gilvert Highet knyga "The art of teaching", išleista Alfred A. Knopf New-York.

Knygos autorius pastarajame kare dalyvavo Europoje kaip British Military Intelligence narys, o po karo dirbo metus laiko kaip britų karinės valdžios valdininkas Vokietijoje. Išėjęs į atsargą pulkininko laipsniu dirbo vėl įvairiose mokyklose, o dabar skaito lotynų kl. ir literatūros paskaitas Columbia universitete. Pats yra baigęs mokslus garsiuosiuos Oxfordo ir Cambridge universitetuose, paskui profesoriumi buvęs Oxford u-te.

Turėdamas dideli pedagoginį bei gyvenimišką patyrimą, Highet parašė mūsų aptariamąjį veikalą lengvai skaitomu stilium ir kartu išdėstė daug gilių, mūsų laikams aktualių minčių.

Mokymas Yra Menas

Pirmiausia jis labai teisingai pabrėžia, kad mokymas yra menas, ne mokslas arba net dar daugiau. Tai pagrindinis ir centrinis mūsų civilizacijos menas. Jis pabrėžia Platono posakį, kad, geriau ar blogiau, mokymas vyksta visada. Jis taip pat mus įtikina, kad kiekvienas žmogus noromis ar nenoromis yra mokytojas. Vyrai moko savo žmonas ir žmonos vyrus, valstybininkai moko piliečius, tėvai vaikus. Tačiau jau nuo graikų laikų turime ir mokytojo profesiją, kuriai patikėtas mokymo ir auklėjimo darbo vadavavimas.

Knyga pirmoje eilėje ir skirta aptarti profesionalo mokytojo uždavinius, jo santykius su mokiniais, pasireiškusius per šimtmečius ir besireiškiančius mūsų laikais. Autorius nesvarsto kurio atskiro krašto mokytojo uždavinių, o sprendžia klausimą pasauliniu mastu, žinodamas, kad mokytojas yra didžiulės bendruomenės narys ir kad auklėjimas negali būti vykdomas ar aptariamas izoliuotai kiekviename krašte. Labiausiai autorius domisi, žinoma, universiteto dėstytojo uždaviniais. Tačiau kiekvieno lygio mokytojo uždaviniuose yra daug bendra, neatsižvelgiant į laiko ir vietos skirtumus.

Mokytojo Neturtas Ir Viltys

Davęs pedagoginio darbo apžvalgą taip skirtinguose kraštuose, kaip senovės Graikija, devynioliktojo šimtmečio Anglija ir šių laikų Amerika, autorius stato klausimą, kas yra geras mokytojas. Gyvenimo aplinkybės paprastai yra nepalankios išugdyti daug gerų mokytojų. Taip buvo visais laikais, taip yra ir dabar. Neturtas paprastai yra aukščiausias kiekvieno mokytojo atlyginimas. Tačiau neturtas yra kompensuojamas galėjimu turėti įtakos į priaugančią kartą ir tuo pačiu į amžių bėgį.

Gero Mokytojo Savybės

Pirmiausia mokytojas turi mokėti savo darbą ir tai daug daugiau, negu jam reikės dėstyti. Pavyzdžiui, elementarinio pranecūzų kalbos kurso dėstytojas turėtų būti skaitęs Moljerą ar Proustą.

Mokytojas turi ne tik mokėti savo dalyką, bet ir jį mėgti. Taip pat jis turi mylėti mokinius ir turėti dvasinio pasitenkinimo iš mokymo bei auklėjimo. Daug mokytojų viso to neturi. Mokytojas turi gerai pažinti jaunimą, jis turi nuoširdžiai juo rūpintis ir turi sugebėti psichologiškai prie jo prieiti; jis turi būti pasaulinio masto žmogus, jis turi būti mokykloje asmenybė, kuri savo pavyzdžiu veiktų aplinką ir klasę.

Mokytojas turi įkūnyti savy gyvybinį ryšį tarp mokymosi ir gyvenimo. Jis turi turėti humoro jausmą, kuris, autoriaus nuomone, padeda sudaryti bendumo atmosferą tarp mokytojo ir mokinių. Jis turi turėti gerą atmintį, aiškų ir tvirtą nusistatymą būti natūraliai kilnus.

Platonas savo "Respublikoje" aprašo filosofą, kaip idealą ir pabrėžia, kad toks filosofas ir lieka tik siektinu idealu. Ir mūsų knygos autorius pakartotinai pabrėžia, kad jo suminėtąsias savybes gali turėti tik retai pasitaikas genijus, tačiau to idealo turi siekti visi mokytojai ir visais laikais jo suminėtosios savybės išskyrė tikrai didelius mokytojus.

Dėstymo Metodai

Toliau jis aptaria ir dėstymo metodus. Jis randa, kad puikiausias dėstymo būdas yra, angliškai tariant, tuterialinis, vadinasi, daugiau individualus. Taip pat jis labai vertina žodinį dėstymą, kuris ir aukštojoj mokykloj gerai atliekamas gali duoti daugiau, negu studijavimas iš knygų. Dėl knygų nebuvimo ar jų brangumo senesniais laikais lekeijos juk ir buvusios pagrindine sekminga mokymo bei auklėjimo priemone.

Menininkai Bei Poetai — Irgi Mokytojai

Visiems tiems, kurie moko ir kurie yra buvę mokiniais, minimoji knyga teikia įdomaus pasiskaitymo. Ji parodo, kaip didelis menas yra geras mokymas, kaip blogų vaisių gali atnešti blogas mokymas ir kaip nereikšmingas gali tapti standartizuotas mokymas. Patys išmintingieji valstybių vyrai ir patys nuožmiausi diktatoriai vienodai aukštai vertino auklėjimą. Autorius pabrėžia, kad menininkai ir poetai taip pat yra mokytojai. Jis ypač primena romanų rašytojams, kad jie neužmirštų savo moralinių prievolių.

Valia Ir Širdis

Būk aiškus, būk kantrus, turėk atsakomybės jausmą ir būsi geras mokytojas, sako autorius. Be to, kaip anksčiau minėta, turėk gerą atmintį, tvirtą valią ir kilnią širdį. Norėdamas rasti sau vertų pavyzdžių, mokytojas turi kreipti savo žvilgsnį į graikų filosofus, į pranašus ir į Kristų.

Kai mes kalbamė bei diskutuojame savo mokyklų reikalus išeivijoje, apie lituanistikos dėstymo plėtimą, ypač įsidėmėkime čia autoriaus iškeltas mintis.

ATSARGUS

Kažkoks tipelis, pamatęs vieną pakeleivį, nuošaliai bežygiuojantį, klausia:

— Atsiprašau, ar jūs nematėte čia kurnors arti kokio policininko? Tai labai nesaugi vieta.

— Ne, tamsta, nesutikau nei vieno policininko. Iš viso jie čia nelabai rodosi.

— Ačiū jums. Jei taip, tai malonėkite man atiduoti savo piniginę ir laikrodį..., — išlaikė mandaugumą banditas iki galo.

POLITINIS ANEKDOTAS

Kartą vieną Amerikos prezidentą bičiulis paklausė:

— Kaip čia, kodėl jūs turite taip riebų arklį ir pats esate taip suliesėjęs?

— Tai vis dėl to, kad arklį maitinu aš pats, o mane maitina — kongresas.

RENKASI PROFESIJAS

— Kai užaugsiu, būsiu daktaras, — kalba vienas moksleivis.

— O aš būsiu laidotuvių direktorius ir laidosiu žmones, kuriuos tu gydysi.

PADĖKIME MOTINOMS

Artinasi Padėkos Diena. Motinos daug dirba ruošiantis prie šventės, labai gražu kai yra kas joms padeda.

Naujosios Poezijos Antalogija

Vokiečiai prieš Kalėdas yra pasiryžę išleisti savo naujausios lyrikos antologiją, pavadintą "Anno 1950". Dalyvauja autoriai, kūrę po Pirmojo pasaulinio karo, nuo 1918 m. iki dabar. Savo kūrinius antologijai atsiuntė tūkstantis poetų, iš viso — 2900 eilėraščių. Trys dešimtys autorių — iš rytų zonos. Du iš Austrijos ir du iš Šveicarijos.

Orientalinių Studijų Centras

Madride yra įsteigtas Orientalinių Studijų Centras, kuris kaip krikščioniškųjų Rytų Misijų mokslinė sekcija yra priklausomas nuo Šv. Rytų Bažnyčios Kongregacijos. Šio Centro tikslas yra studijuoti religinius ir kultūrinius Rytų aspektus, pasinaudojant iš Rytų Europos pabėgusių intelektualų darbu, drauge jiems duodant progą, palaikyti savo kultūrinį veikimą. Centras ruoš orientalinių kalbų kursus, seminarus diskutuoti Rytų problemoms ir turės knygų leidimo sekciją.

Studijų Dienos Liuksemburge

Liuksemburge įvyko tarptautinis teologijos studijų suvažiavimas, kuriame dalyvavo mokslo žmonės iš Belgijos, Vokietijos, Pranecūzijos. Buvo paskaitos tema: "Krikščioniškoji bendruomenė". Suvažiavime kalbėjo ir Liuksemburgo švietimo ministeris, pabrėždamas reikalą valstybei bendradarbiauti su Bažnyčia.

Admirolas Ir Jūrininkai Vatikane

Pijus XII audiencijoje priėmė 300 britų jūrininkų iš laivo "Gambia"; jūrininkams vadovavo britų vyriausis Vakarų Vidurželio laivyno viršininkas, admirolas Jonas Edelsten. Jis jau anksčiau popiežiaus buvo priimtas privačioje audiencijoje.

Korėjos Partizanai

Žurnalas "World Report" turėjo pasikalbėjimą su Korėjos prezidentu Syngman Rhee. Be kitų dalykų, redakeija paklausė, ar jie nesibijo komunistų partizanų, kurie gali būti pasklidę po visą kraštą. Prezidentas atsakė, kad su tuo pavojumi kovoti yra sudaryti specialūs daliniai. Prezidentas dėl jų nesibaimina ir sako:

— Paskutiniais metais mes taip gerai tvarkėmės su radonaisiais partizanais, daugumą jų sunaikindami, kad patys komunistai nusprendė, jog vieniųtelis kelias užimti valdžią buvo pradėti karą. Mūsų armija yra patyrusi kovoti su partizanais kalnuose.

Prezidentas Rhee taipgi pažymėjo, kad Korėjos patriotai planuoja pravesti žemės reformą.

Organizuojasi Žurnalistai

Vienoje neseniai buvo įsteigta austrų katalikų žurnalistų sąjunga, kuriai vadovauja Dr. Fr. Funder.

R. C. BRAGER D.V.M.
1943 Graduate of Iowa State College
WISHES TO ANNOUCE THE OPENING OF
THE BRAGER DOG & CAT HOSPITAL
FORMERLY KNOWN AS BURGETT CAT and DOG HOSPITAL
6012 CALUMET AVE. HAMMOND, INDIANA
Phone: Shefield 445
HOURS: WEEKDAYS 9 A. M. to 1 P. M. 3 P. M. to 6 P. M.

TELEVIZIJOS APARATŲ SAVININKAI,
PATYRIMAS APSIMOKA!
T. V. Instituto pripažinti specialistai
APTARNAUJA—TAISO
Greitas patarnavimas, žemos kainos, su garantija
WA. 5-4959
Morgan R.T.A. 946 W. 59th St.

ATTENTION MOTORISTS!
QUICKER PICK-UP with STARK AIR SATURATOR
Your car, truck or tractor gives you faster, smoother power PLUS up to 25% more mileage—with this amazing Stark Air Saturator. Based on the extra-power jet on fighter planes, it improves vapor-air mixture. Reduces carbon formation. Install without mechanical chanses or adjustments. Simple, automatic, safe.
Send $1.00 Postpaid
Order STARK AIR SATURATOR Cartridge
N. H. STARK and CO.
Thiensville, Wisconsin

Nauji šeimininkai vadovauja
ACMOOR HEALTH STUDIO
7107 Stony Island Ave.
Mokslinis švediškas Masažas
Kolegijoje paruoštų masažistų ir masažisčių.
VYRAMS ir MOTERIMS
Elektros ir Saulės Therapija.
Garo ir Šviesos kabinetai.
Pašaukite dėl susitaimo
PLaza 2-3711
Pirmad. ir Ketvirtad. atdara vak.

TUCK POINTING
BRICK WORK • CHIMNEY REPAIR • CORNICE REMOVAL
STEAM CLEANING
Free Estimates Cheerfully Given
TAYLOR & NOBLE CONTRACTORS
CITY WIDE SERVICE
SAginaw 1-2940

KILIMAI (RUGS)
ŠPECIALUS NUPIRKIMAS ĮGALINA MUS PERLEISTI ŠIAS PINIGUS SUTAUPANČIAS VERTYBES JUMS!
PLATAUS AUDIMO (Broadloom) KILIMAI
REG. $10.95 — DABAR $ 7.95 KVADR. YD.
REG. $12.95 — DABAR $ 9.95 KVADR. YD.
REG. $14.95 — DABAR $11.50 KVADR. YD.
REG. $17.95 — DABAR $14.50 KVADR. YD.
DAUGYBE KITŲ PINIGUS SUTAUPANČIŲ VERTYBIŲ
Atidara Kiekvieną Vakarą iki 9 val. vakare
HI - TONE RUG COMPANY
9212 BROADWAY BROOKFIELD 100

PRISIDEKITE PRIE SAVO DRAUGŲ IR KAIMYNŲ
MŪSŲ VIENERIŲ METŲ SUKAKTUVIŲ
Šventei — Penkt. — Šeštad. — Sekmad. Lapkr. 3-4-5
KELLY'S TAVERN
CALVIN and EMILY CIENKUS, Props.
2601 WEST 21st STREET
● Muzika ir Pramogos

PRANEŠIMAS APIE ATIDARYMĄ
Warsaw Restaurant
1660 West Division St.
● Aplankykite Mūsų "Self Service" Restoraną.
● Pilnai Namie Gaminti Pietūs Visomis valadomis.
Prieinamos Kainos Bet Kuriuo Laiku
Ateikite Mus Aplankyti!
Leonard Lorenc, Joseph Bieniek ir Chester Niewiadomski—Savininkai
Mes aprūpiname maistu ir nuomotose Salėse.
WARSAW RESTAURANT
1660 West Division St. Tel. CApital 7-9832

DĖMESIO NAMŲ SAVININKAI!
Jeigu Neisit pas DECHERT... Mum abiem nuostolis
Pamatykite E. G. DECHERT, CENTRAS" "STATYTOJŲ
1212-1214 GRAND AVE., WAUKEGAN ILL., Tel. Ontario 4445
Dėl: ALUMINIŲ KOMBINACIJOS LANGŲ ir DURŲ
VIRTUVĖS KABINETŲ (pertaisymas)
GUMINIŲ TILES ASFALTO TILE
Leiskit jums duoti NEMOKAMAI Planavimą ir Apskaičiavimą
Paprastom dienom: 8:30—5:30, Penktad. 9:00 vak.
PRIEINAMOS SĄLYGOS PARŪPINAMOS

JŪSŲ CHROME KĖDĖS APMUŠAMOS IR "RESTYLED"
Darbas Atliekamas į Vieną Dieną
Specializing in Formica Table Tops
(Specialistai ant Formica Stalų)
RUSSELL CHROME PRODUCTS
7519 S. Halsted HU. 3-7021
Atdara Pirmad. ir Ketvirtad. vakarais
Vienintelė dirbtuvė Chicagoje, kuri siūlo šį patarnavimą
Skambinkite nemokamiems apskaičiavimams

Kalėdų dovanoms duokitė religiškus dalykus, maldaknyges ir t. t.
Apžiūrėkite mūsų didelį pasirinkimą
Pasinaudokite mūsų lay-a-way planu. Už mažą įmokėjimą palaikysime jums bet kokią dovanėlę iki Kalėdų
ST. JOSEPH RELIGIUOS GOODS CO.
2939 N. Southport Ave. Tel. LIncoln 9-2134

SCHEHERAZADE RESTAURANT
ARABIAN — SYRIAN — SHISH KABAR DISHES
Tales of a Thousand and One Delights of Food That is Delicious
Reservations for Clubs, Weddings
SPECIAL SUNDAY DINNER
2125 S. Michigan. VIctory 2-8830

SKELBIAMAS
Pacific Sea Food & Poultry Co.
ATIDARYMAS
Žuvies ir paukštienos specialistai; šviežia kasdien iš ežerų ir ūkių.
Mielai parduodame urmu ir detaliai.
Pacific Sea Food & Poultry Co.
6935 SO HALSTED ST.
3 TUZINAI KIAUŠINIŲ $1.05

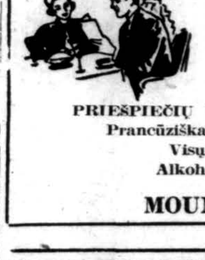
EL RANDO
RAND & ELMHURST ROADS
JACK GUNNELL, savininkas
JOE F. HOLT, vyriausias virėjas
Atdara nuo 11:30 ryto iki 2:30 nakties
Pirmad. nuo 11:30 iki 1 val. nakties.
PRIEŠPIEČIŲ UŽKANDŽIAI 65c — Steikai — Viščiukai
Prancūziškai kepti šrimpsai — Lobsterių Kakleliai
Visų rūšių sumuštiniai (Sandwiches)
Alkoholiniai gėrimai ir alus išsinešimui
MOUNT PROSPECT, ILLINOIS

BEVERLY CHOP SUEY
9903 S. WESTERN AVE.
PIETUS... VAKARIENĖ... NAKTIPIEČIAI (After — Theater) ir VALGIAI IŠSINEŠTINAI (Take—Outs)!
TIKRA CANTONESE VIRTUVĖ!
HOM. J. HING Kviečia Jus...
Chop Suey priimami užsakymai išsineštiniams valgiams. Pobūviams užsakymai... visi išpildomi.
Skambinkite HIlltop 5-4892

MES ĮSTATOME
SIENŲ IR GRINDŲ PLYTELES
Vonios ir tualeto įrengimų instaliacija
Mes pilnai įrengiame Virtuvės ir Vonias
Kohler ir Amerikinės Standartinės sinkos. FHA išsimokėjimo ratomis.

HODOROWICZ PLUMBING & HEATING SUPPLIES
11823 S. Michigan Avenue — PUllman 5-8907

TELEVIZIJOS SAVININKAI
DĖMESIO!
STOGO ANTENA SU INSTALIACIJA $13.95
KVIETIMAS Į NAMUS PATARNAVIMAS $3.50
TELEVISION Sales Service
DRAUDIMO POLISAI vieneriems metams tiktai $39.95
● Greitas patarnavimas per 24 valandas. Patyrę technikai.
VISŲ FIRMŲ TV APARATAI SUTAUPYS JUMS! Kreipkitės dabar...
6050 W. Diversey PARK ELECTRONICS BE. 7-4331

APSISAUGOKITE SAVE!
PASIRŪPINKITE
KURENAMĄ ALIEJŲ
Apsižiūrėkite, kad nepristigtų!
Didysis Martin Marine Terminal Blue Island'e užtikrina jums nuolatinį pristatymą, neatsižvelgiant koki trūkumai bebūtų.
APSISAUGOKITE SAVE!
Dėl visų rūšių kurenamo aliejaus pašaukite:
MARTIN: BLUE ISLAND 6500 WAterfall 8-6700
Klauskite "MARY"
MARTIN PASIŪLO: Visiškai naują matavimo įrengimą, Skubiai, Mandagiai patarnauja, Švariai išfiltruotą, Didelės Kaitros Aliejų.
Pašaukite MARTIN — Klauskite "Marv"
131st ir So. Kedzie, BLUE ISLAND
BLUE ISLAND 6500 — WAterfall 8-6700

Paslaptingoji Caro Aleksandro I Mirtis

NAUJI ATRADIMAI LIETUVOS DOMININKONŲ KRONIKOSE

DR. J. JANUŠKEVIČIUS

Lenkiškame laikraštyje "Nowy Swiat" (Nr. 248) pasirodė žinia, kad rusų caras Aleksandras I norėjo tapti kataliku. Tuo klausimu galiu štai ką pasakyti.

Kaip po I-jo D. Karo T. Bonaventura Pauliukas, grįžęs iš Amerikos, atkūrė TT domininkonų Lietuvos provinciją, jis man pavedė parašyti TT. domininkonų Lietuvos provincijos istoriją. Tu rėdamas tik trumpą P. Gižycko to ordino vietovardžių sąrašą, kreipiausi į buvusį tuomet Romoje prof. H. Voronieckį OP su prašymu nurodyti man šaltinių, iš kurių galėčiau semti daugiau žinių negu Gižycko knygoje.

Atsakydamas į mano laišką, T. Voronieckis pranešė, kad platesnių šaltinių neturįs, bet pareiškė drauge, kad Lietuvoje turėtų būti kur nors archyvuose to ten taip žymią vietą užėmusio ordino raštai. Kadangi Vilnius buvo tuomet lenkų užimtas ir, mano nuomone, ten tik reikėjo tokio rašto ieškoti, atlikau pavestą man uždavinį, papildydamas Gižycko žinias savomis.

Vilniuje Surastos Kronikos

Atgavus paskui mūsų sostinę, pirmas mano žingsnis buvo nuvykti ten ir pasiknisti universiteto archyvuose. Sužinojęs, kad Vilniuje dar yra profesorių — lenkų, nuvykau pas istorijos profesorių J. Ivaškevičių pasiteirauti, ar neteko jam susidurti su domininkonų istorija. Neįprastai buvau pradžiugęs, išgirdęs, kad jis rado universiteto archyve "Kronika Domova Ojcow Dominikanow Litewskiej Prowigyji" (Lietuvos provincijos Tėvų domininkonų namų kronika).

Toje knygoje plačiai aprašyti domininkonų darbai ir tarp jų randame caro Aleksandro ryšys su ordinu. Ta kronika parašyta dviejų brolių, Faustyno ir Felikso Ciecierskių, kurie kaip mokslininkai vaidino svarbų vaidmenį ir ordine, ir visuomenėje. (Po sukilimo 1862 m. Faust. Ciecierskis buvo ištremtas į Rusijos gilumą).

Kronikoje minima, kad caras ilgainiui buvęs pagautas misticizmo dvasios, dažnai lankydavęs ordino vienuolynus — Kauno, Aukštadvario ir kitus, bučiuodavęs tėvų domininkonų rankas ir, lankydamas vienuolių šventovę Kaune (moksleivių bažnyčią), prašydavęs įleisti jį per užpakalines duris. Norėdamas įsigilinti į katalikų tikėjimo dėsnius, jis nusiuntė pas Šv. Tėvą Leoną XII savo generolą — prancūzą Michaud, kad paprašytų mūsų Bažnyčios galvą atsiųsti carui kapelioną.

Caro Tikybos Mokytojas

Jis pabrėžė, kad neturi būti koks įžymus mokslininkas, bet kuklus, pamaldus vienuolis. Generolas nuvyko drauge su kunigaikščiu Volkonskiu ir pirmą kartą buvo Šv. Tėvo abu priimti. Bet rytojaus dieną atvyko audiencijon generolas vienas. Nėra žinių, kokį atsakymą caro pasiuntiniai nuo Leono XII atvežė. Tiek tik težinoma, kad tuomet jau Petrapilyje įsikūrusių jėzuitų vietoje domininkonas T. Sokolskis (?) carą lankydavo žieminiuose rūmuose. Kai jį kaip paprastą pilietį sargyba praleisti nenorėjo, kunigaikštis Volkonskis parodė vienuoliui duris, pro kurias jis galėjo nekliudomas įeiti.

Kur Caras Mirė

Kronikoje suminėta, kad caras Petrapilio domininkonų šventovėje atliko išpažintį. Caras mirė Taganroge 1825 m., kaip manoma, atlikęs išpažintį. Buvo ginčas dėl katalikų šventovės Taganroge. Bet iš tikrų šaltinių galima spręsti, kad caro laikais buvo koplyčia rytų apeigų katalikams.

Netikėta caro mirtis sukėlė Rusijos visuomenėje įvairių gandų. Ar galima manyti, kad caro palankumas katalikams, jo lankymasis vienuolynuose galėjo būti paslaptis? Kad rusai — pravoslavai, kurių neapykanta katalikams yra žinoma, stengėsi caro žygius tuo atveju paslėpti, netenka stebėtis. Tarp kita ko buvo plačiai skelbiama, jog caras nuvykęs į Sibirą ir įstojęs ten į vienuolyną, miręs kaip paprastas brolis - vienuolis.

Kristus išreiškė visą socialinį klausimą vienu sakiniu: "Mylėkite vienas kitą".

baustasis žmogus nustoja piliečio teisių, taigi, norėdamas pasitaisyti, jis ištarė:

— Mano draugai nusikaltėliai.

Tačiau tatai skambėjo jau įtartinai. Visai sumišęs, jis bandė pasiaiškinti šia pastaba:

— Na, kaip ten bebūtų, aš esu laimingas, daugelį jūsų matydamas čionai...

Kinų Porcelano Rinkinys

Bakerių šeima Lehigh universitetui padovanojo kinų porcelano rinkinį, susidedantį iš 100 dalykų ir įvertintą $50,000.

SKELBKITĖS "DRAUGE"

LAIKAS

ADV. V. J. BUDRIKAS

Laikas yra sielos gyvenimas...

Laikas yra mirusiųjų guodėjas ir vienintelis gydytojas, kai širdis pasruvus kraujuose.

Laikas yra geriausias žmogaus draugas, mokąs tylios išminties.. Jis yra didžiausias poetas ir filosofas.

Jeigu žmogus ir galėtų išsilaisvinti iš visų fatališkumų, tačiau jis negali pabėgti nuo laiko jungo.

★ ★ ★

Laikas, tarsi spindis žirgas septyniais spinduliais ir tūkstančiais akių, nežiūrstantis ir kupinas vaisingumo,neša visus daiktus pirmyn.

Mokyti ir išmintingi juo kyla aukštyn.

Laikas yra ateities pasaulis. Jis yra jų tėvas ir sūnus.

Nėra galingesnės jėgos už laiką.

Praeitis ir ateitis išteka iš laiko; visas šventas pažinimas ir griežtumas gimsta iš jo.

KNYGOS LIŪDNA PABAIGA

— Mano knyga turi labai liūdną pabaigą!

— Tavo knyga?

— Taip. Mano čekių knygutė.

— Jūs negalite ir įsivaizduoti, ką jisai padarė. Tuoj pasakysiu: kai tik mūsų vaikui pradėjo kaltis dantukai, mažytį tegalėdavau nuraminti tik leisdama tampyti vyro ūsus. Ir ar ponia žinote, ką tas storžievis padarė? Jis nuėjo pas kirpėją ir liepė nuskusti jo ūsus. Įsivaizduokite.

VIENAS IŠ ŠIMTO

Tolimas svečias atvyko aplankyti vieno universiteto. Sužavėtas didžiuliaias rūmais klausia rektoriaus:

— Ar daug čia mokosi?

— Iš akies spėjant, sakyčiau— vienas iš šimto.

NAUJA TARNAITĖ

— Teklia, kam tu šluostai lėkštes rankšluosčiu?

— Niekis, pone. Rankšluostis tiek nešvarus, kad jau nebegalima juo šluostyti nei burnos, nei rankų.

PER BRANGU

— Tu nemokėtum manęs taip švelniai bučiuoti... — pastebėjo su atodūsiu žmona savo vyrui kino teatre, stebėdama garsių aktorių sceną.

— Bet ar įsivaizduoji kiek jis gauna pinigų už tai? — šaltai atsakė vyras.

SUNKI PRADŽIA

Priešrinkiminės kelionės metu kandidatas į JAV prezidentus Al Smith, kaip visada darydavo, sustojo Sing Sing kalėjime. Aprėžūrėjus įvairius kalėjimo skyrius visi nusikaltėliai buvo sušaukti į didelę salę, kad išgirstų gubernatoriaus Smitho žodį.

Niekad prieš tai nekalbėjęs nusikaltėliams, Smith nebuvo tikras, kokiais žodžiais kreiptis į juos ir kaip pradėti savo kalbą. Pagaliau jis tarė:

— Mano drauga piliečiai!...

Staiga jis prisiminė, kad nu-

Jeigu norite skubiai parduoti savo namą, sklypą bei farmą ar išnuomoti butą, kreipkitės į mano kontorą. Reikalui esant, parūpinu paskolą ir padedu sutvarkyti nuosavybės dokumentus. Čia pat atliekamas gyvybės ir sveikatos draudimas. **JONAS KUTRA, Real Estate, 1757 W. 51st. St., Chicago 9, Ill. Tel.: PRospect 6-7238 arba FRontier 6-3734 (vak.).**

NAMŲ DARBO
VAISINIAI PYRAGAI
(FRUIT CAKES)
už prieinamą kainą
KAVAI PYRAGAIČIAI
PYRAGAI
DUONA — BULKUTĖS
Kepami pagal užsakymą.
Šventėms užsakykite jau
DABAR
SAginaw 1-2057

Better Dresses $11.95 up
SIZES 9 to 46
Use our X-mas Lay-A-Way
Bring In Your Problems On
ALTERATIONS
DONE BY EXPERTS
WE ALSO
RE-LINE COATS AND SUITS
MADAME CHARLOTTE
4065 Archer Avenue
LAfayette 3-3655
Open Mon. & Thurs. Eve.

LUMBER
NEW CUT IN PRICES
Yellow Pine No. 2 and Better
1x6 C. M. ..... $110 per M
1x8 S. L. ..... $115 per M
2x4-8-10-12 ..... $100 per M
Other Lengths and Dimensions
Oak Flooring Available
RETTINGER & SONS LUMBER CO.
6134 West 91st Street
Phone Oak Lawn 2445-J-2
Open daily — Sundays and eve's

LORRAINE'S ŠOKIŲ MOKYKLA praneša apie didįjį atidarymą. Baletas. Stepavimas (taps). Akrobatika. Pamokos duodamos — 4614 Indianapolis Blvd. Smulkesnių informacijų teiraukitės pas LORRAINE KENZIE, East Chicago 512-J. Užsiregistruokite dabar. Klasės prasideda lapkričio 7.

Siūlome Šviežio Medaus
60 svarų talpos skardinės po 14 už svarą
Medus stikliniuose induose nuo 1 svaro (ir daugiau).
Parduodame bet kokiame kieky už žemą kainą.
LIS HONEY FARMS
HIGGINS ROAD
½ mylios į vakarus nuo Mannheim Road
DES PLAINES, ILL.
Chicagos telef. BElmont 5-7360
Telefonas VA. 4-7888

4 ELEKTRIFIKAVIMO
PASIŪLYMAI
1-mas PASIŪLYMAS
Visiškai naujos siuvamos mašinos
$79.50
Siuva pirmyn ir atgal, apvalu "botin", adymams ir lopymams. 10 metų garantija.
2-ras PASIŪLYMAS
Mes elektrifikuosime jūsų koja minamą mašiną su motoru, lempute ir kontrolėms už tik
$18.75
3-čias PASIŪLYMAS
Mes galime perdirbti jūsų koja minamą mašiną į moderniską elektrikinę nešiojamą mašiną čemodano fasono už tik
$29.95
4-tas PASIŪLYMAS
Mes perdirbsime jūsų senąją mašiną į gražią "modernią elektrikinę console spintelę". Riešuto ar raudonmedžio, už tik
$44.95
Atsilankykite arba paskambinkite šiandien namų demonstravimui. Paimame ir pristatome nemokamai.
SUBURBAN SEWING MASHINE
801 Garfield, Oak Park
Village 8-6303 Enterprise 1214
Užtikrinti pataisymai ir aptarnavimai

MALONIAI KVIEČIAME JUS Į
SYMPHONY LOUNGE
NAUJA VADOVYBĖ
SPĖKITE KAS?
Geriausias maistas, pasilinksminimas ir programos
321 West 79th Street

VIRTUVEI SPINTELĖS (CABINETS)
PAGAL UŽSAKYMĄ
- Virtuvės išplanavimas nemokamai
- Galutinių pataisymo darbai
- Grindų apmušimo (covering) darbai

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais atdara iki 9 val. vakaro
INDIANA DOOR & HOME EQUIPMENT CO.
6715 Indianapolis Blvd. Russell 6818

PAMINKLAI TIESIAI IŠ DIRBTUVĖS

Užsisakykite gražų paminklą ant savo mylimo asmens kapo — tiesiai iš šios vienintėlės lietuvių paminklų dirbtuvės.
Paminklus pristatome į visas kapines — arti ar toli. Nuo akmens šlifavimo iki raidžių iškalimo ir paveikslų įdėjimo — BITTIN'S ir KAMENSKY'S ekspertų darbas jus patenkins. Dirbtuvė veikia nuo 1902 metų.
Aplankykite mus ir pamatysite gražius pavyzdžius. Atidara yra visomis dienomis ir visomis valandomis.
BITTIN'S AND KAMENSKY'S MONUMENT WORKS
8938 W. 111TH STREET TELEF. BEVERLY 8-0005
Pirmoji paminklų dirbtuvė, nuo Šv. Kazimiero vartų

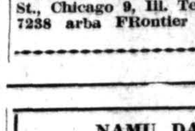
• KALAKUTAI •
dėl jūsų šventadienio kalakuto skambinkite
Homewood 8109-M-2
WALT'S TURKEY FARM
18240 Lawndale—Homewood, Ill
— Uždarai Auginti —

Dėmesio, Namų Savininkai! Sutvarkykite savo šulinius kol medžiagos dar gaunamos.
ŠULINIAI IŠGRĖŽIAMI
Jei jums reikia šulinio — susitarkite darbui
DABAR
FHA Sąlygoms — Pompos ir įtaisymai.
JOHN R. BROWN
Orland Park 183-R-1

Dėmesio Paukštienos Vartotojai Prekybininkai Ir Šcimininkės
Dėmesio vištienos vartotojai, restoranai, mėsos krautuvės, tavernos; Šviežį, skanūs, pienu maitinti, dirbtinai užauginti (battery raised) fryers. Paruošti arba gyvi. Bet koks užsakymas nėra perdidelis ar permažas. Taip pat turime kepsniams - (roasters) - žąsų, ančių, kalakutų. Pristatome. Telefonuokite Tinley Park 706. John Bagdonas, 17649 So. Highland Ave.

ROSE VENETIAN BLIND MFG. CO.
Pagal užsakymą. Užuolaidos, Štoros (shades), draperijos. Sutraukiamos užuolaidos padaromos už prieinamą kainą per 1-2 savaites. Atnaujinimai Juostelės — Virvutės.
8751 South Parnell
Skambinkite STewart 3-6857

SPECIALUS PRANEŠIMAS!
TOMMY ROWLEY
ir
BOBBY LEACH
Du populiarūs pietinės dalies (South Side) maisto tiekėjai (Caterers), Dabar vadovauja
WOODEN SHOE RESTORANUI IR BARUI
79th prie INGLESIDE
RAdcliffe 3-9676
Paruoštas maistas išsinešimui (Carry Outs) mūsų specialybė
Taipgi priimami pobūviams (party) užsakymai
Atdara 6:30 ryto iki 12:00 nakties
Mes duodame geriausius pusryčius visame mieste

Namų Savininkai — Dėmesio! Sutvarkykite savo apšildymo įrengimus dabar.
ALIEJINĖS KROSNYS (Burners)
Visame krašte žinomos naujos aliejinės krosnys su tankais ir visu įtaisymu ... **$325**
Šis pasiūlymas galioja tik ribotą laiką.
Mes aptarnaujame ir taisome visokio automatinio apšildymo įrengimus.
Petersen Heating Service
7449 Coles Ave. ES 5-3145

DOVANOS, ŽAISLAI IR DAUGYBĖ LĖLIŲ
Neapsigauskite anksti apsirūpinę Kalėdoms savo Miniature Mart Store
MINIATURE MART, Doris F. Hall
8937 S. Loomis St. BEverly 8-6801

PIRKITE TIESIOG NUO MR. NELSON
— Savininko —
St. Casimir Monument Company
3914 West 111th Street
Vienas Blokas nuo Kapinių
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Mieste
Telef. CEdarcrest 3-6335

Taupyk Saugiai ir su Geru Uždarbiu
Turtas $25,000,000. Atsargos fondas $2,400,000.
Stipriausia Taupymo Įstaiga Amerikoj.
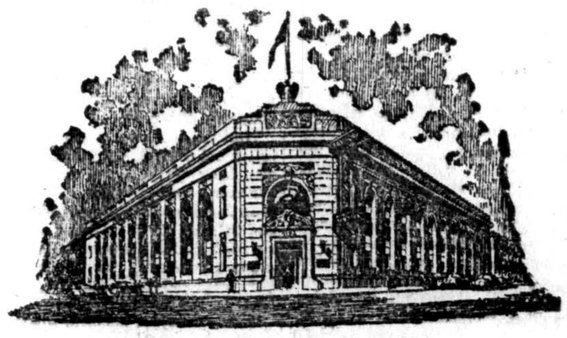
STANDARD FEDERAL BUILDING
STANDARD FEDERAL SAVINGS
4192 Archer Ave., Brighton Park, Chicago 32, Illinois
JUSTIN MACKIEWICH, PREZIDENT IR MGR.
TELEFONAS: VIRGINIA 7-1141
NARYS FEDERAL SAVINGS and LOAN INS. CORP.

Nauji Savininkai Perėmė
BALTIC INN
Bridgeporte plačiai visiems lietuviams žinoma puošniausiai įrengta taverna, kuri randasi prie
3129 SO. HALSTED STREET
Nuoširdžiai kviečiame visus atsilankyti ir susipažinti su mumis. J. ir D. YLAI.

LIŪDĖSIO VALANDOJ
Šaukite
MAŽEIKA & EVANS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
6845 So. Western Ave. PRospect 6-0099
Air Conditioned koplyčia Automobiliams Vieta.
Tiems kurie gyvena kitose miesto dalyse gausime koplyčią arčiau jūsų namų.

NULIŪDIMO VALANDOJE KREIPKITĖS PRIE
ANTHONY B. PETKUS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
DVI MODERNIOS KOPLYČIOS JŪSŲ PATOGUMUI
1410 SO. 50TH AVE., CICERO, ILL.
Telefonas TOWNHALL 3-2109
6812 SO. WESTERN AVE, CHICAGO, ILL.
Telefonas GROVEHILL 6-0142
Mūsų patarnavimas yra greitas, mandagus ir jūsų finansiškam stoviui prieinamas.

SENIAUSIOS IR MODERNIŠKIAUSIOS LAIDOTUVIŲ ĮSTAIGOS
JOHN F. EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
AMBULANCE DIENĄ IR NAKTĮ
4605-07 S. HERMITAGE AVE. Tel. YArds 7-1741-42
4330-34 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-0727
TRYS MODERNIOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
RADIO PROGRAMOS IŠ STOTIES W G E S (1390 kilocycles)
Leidžiama kas šeštadienį nuo 9:15 iki 9:30 val. ryto

SEKANTIEJI YRA NARIAI CHICAGOS LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ DIREKTORIŲ ASOCIACIJOS
Ambulansų patarnavimas yra teikiamas dieną ir naktį. Reikale, šaukite

Mes turime koplyčias visose Chicagos ir Roselando dalyse ir tuojau patarnaujam.
LACHAWICZ IR SUNUS
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672
10756 S. MICHIGAN AVE. PUllman 5-1270
PETRAS P. GURSKIS
659 W. 18th STREET Tel. SEeley 3-5711
ALFREDAS VASAITIS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1008
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET 710 W. 18th STREET
Telephone: YArds 7-1911
LEONARDAS L. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. PUllman 5-9661
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-4908
JURGIS F. RUDMIN
3319 LITUANICA AVE., Tel. YArds 7-1138,-1139
JULIUS LIULEVIČIUS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572
LEONARDAS A. EZERSKIS
1646 W. 46th STREET Tel. YArds 7-0781

LIETUVIŲ KALBOS VADOVUI PASIRODŽIUS

L. DAMBRIŪNAS

1. VADOVO AKTUALUMAS

Šiuo metu, kada lietuviškų knygų pasirodo taip maža, kiekviena nauja, ypač lituanistikos knyga yra maloni dovana. Lietuviška knyga beliko pagrindinė priemonė gimtajai kalbai mokytis ir jai išlaikyti.

Neseniai į Ameriką iš Europos atkeliavo **Lietuvių Kalbos Vadovas**, kad ir nebūdamas koks originalus veikalas, prak tikai bus tačiau labai naudingas ir reikalingas. Tai lietuviškas Dudenas, kuris kiekvienam rašytojui, žurnalistui, mokytojui, visuomenininkui, žodžiu, kiekvienam, turinčiam reikalo su plunksna, bus labai naudinga parankinė, informacinė knyga. Knygos naudą padidina tas faktas, kad ji nėra eilinis mokyklinis rašybos vadovėlis, bet didelės apimties, 600 psl., rašybos ir kitų kalbos dalykų vadovas, kokio in nepr. Lietuvoj dar neturėjome. Todėl autoriams ir leidėjams priklauso didelė padėka už tai, ypač kad darbas buvo dirbamas tikrai sunkiomis tremties sąlygomis.

2. KNYGOS POBŪDIS IR JOS PASISEKIMO SĄLYGOS

Knyga nėra kalbos mokslo, bet praktikos reikalui skiriama. Vadinas, ji yra normuojamojo pobūdžio. Joje kalbama apie dėsnius bei taisykles, kurių turime laikytis rašydami ir kalbėdami. O kas kuria normas? Visuomeninio gyvenimo normas kuria paprastai specialistai, bet jas sankcijuoja autokratinėje santvarkoje autokratai, o demokratinėj pati visuomenė. Projektas virsta norma, įstatymu daugumos pritarimu. Tokia yra, galima sakyti, normali padėtis kultūringame šių dienų pasauly.

Kadangi rašyba ir kai kurie kiti su ja susiję dalykai yra visuomeninio pobūdžio reikalas, tai ji turi būti visuomenės tiesiogiai ar netiesiogiai aprobuota. Normaliai ji turėtų turėti daugumos pritarimą.

Kad ir šis Kalbos Vadovas tokį pritarimą laimėtų, pirmiausia jis turėtų turėti tam tikros mažumos pritarimą. Turiu galvoj kalbininkus ir rašytojus bei žurnalistus. Nors Vadovo ruošimo metu toks didesnio būrio kooperavimas ir buvo neimanomas, tai visdėlto bent vienų kalbininkų pasitarimas buvo galimas, ypač kad tų naujovių, dėl kurių reikėjo susitarti, nėra labai daug. Jei ir nebūtų pasiekta visiško susitarimo, tai visdėlto autoriai būtų laimėję savo žygiui svarbų pateisinimą. Būtų galėję pasakyti: kad ir be galutinio susitarimo, tai visdėlto šis Vadovas yra geriau, negu visai nieko. Dabar priekaištininkai turės pagrindo sakydami, kad tai yra tik trijų, o gal net tik vieno redaktoriaus nuomonė, kuris sakosi, kad "didžiausia kompetencinė atsakomybė" tenkanti jam vienam.

Kad kiti kalbininkai, o taip pat greičiausia ir visuomenė, nesutiks bent su kaikuriomis Vadovo naujovėmis, galima spręsti jau iš opozicijos, pasireiškusios spaudoj ne tik Vokietijoj, bet ir čia Amerikoj, Vadovui dar nepasirodžius. Bet iš kitos pusės, turint galvoj, kad visiškai vienodą rašybą su griežtomis taisyklėmis turi gal tik nedaugelis tautų, kad rašyba nėra dar kalbos dalykas ir kad pačiai kalbai ji nedaug teturi reikšmės, — galima dėl to galimo nevisiško sutarimo daug ir nesijaudinti. Vadovas vistiek bus naudinga parankinė knyga, nepaisant kaip kas vieną ar kitą žodį norės rašyti. Dėl to ir šioje recenzijoje grynai rašybos dalykai mažiau ir teliečiami.

3. VADOVO SANDAROS PAGRINDAI

Vadovas turi dvi pagrindines dalis — teorinę (156 psl.) ir žodyną (450 psl.). Teorinę dalį sudaro įvadas, rašybos ir skyrybos, tarties bei kirčiavimo taisyklės ir kaikurie gramatikos dalykai. Nors pagrindiniai Vadovo sandaros dėsniai nėra aiškiai suformuluoti (daug įvairiose vietose kalbama apie kalbos lietuviškumą, taisyklingumą, būdingumą, visuotinumą, tikslingumą, ekonomiškumą, aiškumą, vaizdingumą, ekspresyvumą, kalbos polinkius ir kt.), bet man rodos, kad juos visus galima suvesti į tris pagrindinius principus: 1) lietuviškos autentiškos medžiagos atranka, 2) remiantis kalbos (t. y. jos vartotojų) polinkiais ir 3) sudarant kiek galint vieningą sistemą.

Principai iš esmės teisingi ir vargu kas dėl jų ginčysis. Nes yra aišku, kad bendrinė kalba turi būti lietuviška, negali būti priešinga bendrai kalbos raidai ir turi būti daugiau ar mažiau sunormuota bei susisteminta. Tačiau sunkiau yra susitarti dėl atskirų principinių dalykų interpretacijos, besiaiškinant atskirus konkrečius atvejus. Kiek pagrįsta Vadovo pozicija, bus matyti toliau, kalbant jau apie kiekvieno principinio klausimo atskirus, konkrečius dalykus.

4. AUTENTIŠKOS KALBOS ŠALTINIS

Tik vienoje vietoje prasitariama, kad "taisyklingumo ar vartotinumo kriteriju imama... bendrinės kalbos vartosena" (38 psl.), bet dažniausiai kartojama, kad toks kriterijus yra "žmonių kalba" arba "gyvoji žmonių kalba". Pvz.: "tik tokie dariniai gauna čia platesnio pritarimo, kurie yra **žmoniškai**, lietuviškai sudaryti, t. y. kurių daryba yra paremta **žmonių kalbos** dėsniais" (26 psl.) Toliau: "autoriams rūpėjo kiek galint daugiau šių laikų vartoseną susieti su mūsų **gyvąja žmonių kalba**, su jos būdingesniais polinkiais (35 p.). Arba: "**Gyvosios kalbos** vartosena mums yra nuolatiniu kelrodžiu bendrinės kalbos praktikoje (113 psl., pabr. visur mano L. D.).

Tai taip dažnai kartojama, tarytum tai būtų kažkas nauja arba kas nors būtų tam priešingas. Iš tikrųjų ties tuo klausimu sustojama tik todėl, kad pas mus vis dar "žmonės" ar "gyvoji žmonių kalba" per siaurai suprantama. Mat nuo Jablonskio laikų, t. y. dar nuo 19 a., tebėra užsilikęs paprotys gyvąją žmonių kalbą identifikuoti su kaimiečių kalba. Tik kaimiečių kalba buvo laikoma autentiška, lietuviška kalba. Ir juo kaimietis primityvesnis, juo mažiau kultūros paliestas (nemoka svetimų kalbų, nemoka skaityti rašyti), juo jis buvo laikomas patikimesniu šaltiniu. Dėl to buvo net juokiamasi, kad kaimo piemuo, skerdžiaus Lapino tipo senis ar kokia surūkusi boba yra didžiausi kalbos autoritetai. Tas liaudinės kalbos kriterijas ilgą laiką buvo vienintelis kritetrijas bendrinės kalbos kūryboje, ta dvasia atsirūgstama dar ir šiandien. Šviesuomenės kalba buvo laikoma nebegyva kalba, svetimųjų įtakų sugadinta ir dėl to nepatikima. Dėl to kas tik ką pasakydavo, tuoj buvo primenamas kaimietis ir lyginamas jo sakinys su kaimiečio sakiniu.

Bet pamažu prieš tai ėmė kilti reakcija. Šiandie ir mes daugumas jau kitaip galvojame ir mokslas patvirtina, kad kalbą kuria visi žmonės, tiek nemokyti, tiek ir šviesuomenė. Kad ir šviesuomenė gali kurti ir ne vien žodyno, bet ir kitose kalbos srityse, kad ji gali pasakyti kai ką naujo, ko net ir palyginti negalima su kaimiečio kalba. Šiandien pripažįstama, kad ir kaimo kalba nevisada lietuviška ir kad šviesuomenės kalba nebūtinai turi būti negera ir nežmoniška.

Kad Vadovui vartotinos kalbos kriteriju yra daugiau žmonių (— liaudinė) kalba, bet ne bendrinės kalbos vartosena, matysime iš tolimesnių pavyzdžių. Pirmuoju imkime kad ir V. draudžiamą posakį **neturiu galimybės** sakinyje: **neturėjau galimybės draugų aplankyti** (258 p.). Reikią sakyti: **negalėjau d. aplankyti.** Mat kaimietis tik šitaip pasakytų. Anksčiau, kaip žinoma, buvo taisoma ir daugiau tokių posakių, pvz. **daro pranešimą, kelią klausimą, kreipia dėmesį, rengia minėjimą**, nes liaudis jų nevartojanti, pasitenkindama čia paprastais veiksmažodžiais. Iš tikrųjų ir **neturėjau galimybės** yra tos pat rūšies posakis, kaip ir aukščiau minėtieji, ir reikia būti labai nejautriems, kad nepajustume reikšminių niuansų skirtumo tarp to posakio ir paprasto veiksmažodžio. Juk ir kitos kalbos gali pasakyti **negalėjau**, o nežiūrint to jos vartoja dar ir **neturėjau galimybės.** Kodėl? Ar čia nesikartoja ta pati istorija, kaip su žodžiais **kitas ir sekantis?**

Taip pat nesuprantama, kodėl turėtų būti geras pasyvinis posakis **esu užimtas**, bet negeras aktyvinis **esu užsiėmęs** arba **užsiimu kuo** (570 psl.). Jeigu kiti gali mane **užimti**, kodėl aš pats negalėčiau savęs **užimti?** Mažiausia nuoseklumas reikalauja elgtis su abiem vienodai — abu leisti arba abu drausti. Aš pats neturiu nieko prieš abu.

Toliau V. nepatinka posakis **nežiūrint į tai** "šalutiniuose sąlygos sakiniuose" (tiksliau — nuolaidos sakiniuose), pvz. **nežiūrint į tai, kad ir ligonis buvo silpnas, vaikai nenustojo triukšmavę** arba **nežiūrint į savo senumą, jis vis dar nenorėjo kitiems nusileisti** (111 p.). Tačiau V. leidžia posakį **nepaisant (— nežiūrint) visų sunkenybių, reikia toliau dirbti** (395 p.), nors prieš kiek laiko **Kalbos Patarėjo** ir tai buvo draudžiama. Vadinas, **nežiūrint į ką** negeras, o **nežiūrint ko** geras. Norėtųsi čia V. paklausti, kokiais lietuvių kalbos dėsniais ar polinkiais galima įrodyti, kad taisomas posakis yra nelietuviškas? Kodėl taisydamas vengia paties pripažįstamo taisyklingo posakio **nežiūrint savo senumo**, o būtinai nori šalutinio nuolaidos sakinio **kad ir būdamas senas?** Tai galima paaiškinti nebent tik V. nusistatymu liaudinti bendrinę kalbą, priderinti prie "žmonių kalbos" standarto.

Ta proga norėčiau kaip tik pažymėti, kad kiekviena kalba turi eilę trumpų, stereotipinių posakių, kurie kalbai yra labai svarbūs, pvz. **žodžiu, aplamai, iš tikrųjų, palyginti, šiaip ar taip, norom nenorom, nepaisant (— nežiūrint) to** ir kt. Vietoj šių žodžių ar žodžių grupių be abejo galima pavartoti ir tos pat reikšmės ištisus sakinius, pvz. **norom nenorom** turėjo ateiti — **nors ir nenorėjo**, t. a., bet ilgesni sakiniai netaip patogūs, sunkesni ir dėl to dažnai pakeičiami lengvesniais, patogesniais trumpais žodžiais ar posakiais. Iš to kalbai tėra tik naudos. Jie rodo aukštesnį kalbos kultūros laipsnį. Dėl to reikia juos branginti ir džiaugtis, kad jų turime, o ne vengti ir versti ištisais sakiniais.

Vadovas taiso ir tokį sakinį: **jis bėgte bėgo, kad tik greičiau suspėjus** (nevykęs paties V. sugalvotas sakinys, nes **greičiau suspėti** tiek teturi logikos, kiek ir **lėtai** arba **palengva neatvykti**). V. čia nepatinka jung. **kad** su padalyviu "šalutiniuose tikslo apl. sakiniuose" (turbūt ir siekimo, kaip cituojame) (111 p.). Nors ir seniai tas padalyvis draudžiamas, bet niekas dar nėra nė mėginęs įrodinėti, kodėl jis nevartotinas. Galbūt dėl to, kad jį vartojo geriausi mūsų rašytojai stilistai (Vaižgantas, Krėvė, Vaičiulaitis), prisimindami savo tėvų kalbą. Nesgi iš kur kitur jie būtų galėję išmokti tą padalyvį vartoti? O kadangi V. autoriai to padalyvio dar nenugirdo "žmonių kalboj", ergo jam bendrinėj kalboj ne vieta, jis nelietuviškas. Mūsų laimei, to padalyvio vartosenos negalima įtarti nei rusų ar lenkų kalbos įtaka, nes šios kalbos padalyvio tokiuose sakiniuose visai nevartoja. Taigi kodėl jis nelietuviškas? O aš kaip tik turiu argumentų už jo lietuviškumą ir vartotinumą.

Pirmiausia padalyviai šal. sakiniuose mūsų kalboje vartojami gana dažnai, pvz. nežinau, **ką čia padarius, kaip čia pasielgus;** žvirblis spruko, **kur pakliuvus;** šeimininkas ėmė galvoti, **kaip čia tuo asilu atsikračius** (paties Jablonskio sakinys) ir kt. Pagal šiuos pavyzdžius analogijos keliu (jeigu ji čia iš viso reikalinga) padalyvis lengvai gali būti vartojamas ir kituose šal. sakiniuose. Mat žmonės kalba ne pagal gramatikos taisykles, o natūralus kalbos jausmas visai jiems nekliudo šalia padalyvio su jung. **kaip, ką, kur** vartoti ir padalyvį su jung. **kad.** Tiek dėl lietuviškumo. O dėl vartotinumo pasakytina štai kas. Vietoj padalyvio tariamoji nuosaka tinka tik tada, kai pagrindinis sakinys yra asmeninis; bet kai jis yra beasmenis, šalutiniame tegalimas tik padalyvis. Pvz. Gyvenimas be pagrindo po kojomis, be aiškaus rytojaus, kada griebiamasi kokio naudingo darbo ar įsivaizduojama, kad naudingo, **kad nenumirus iš nuobodumo.** Taisymas tokio sakinio faktiškai būtų žalojimas ir pačios kalbos ir stiliaus. Taigi neįtarinėkime savos kalbos, kur tam nėra jokio pagrindo. O jei kas ir būtų neaišku, tai geriau yra aiškinti savo albos naudai negu nenaudai.

Tiesa, kad žodis **tikrumoje** (109 p.) kartais ne vietoj vartojamas, bet tam tikrais atvejais jis nėra draustinas, pvz. **tikrumoje** (— **tikrenybėje, realybėje**) **yra visai kitaip.** Be reikalo tad šis žodis į žodyną neįtrauktas.

Malonu pastebėti ir pažanga. **Kalbos Patarėjo** dar draudžiami posakiai **laikui bėgant, laiko bėgyje,** bet Vadove tas draudimas nebepakartojamas. Sprendžiant iš to, kad **bėgiui** pripažįstama ir **būvio** reikšmė, galima daryti išvada, kad ir laiko bėgyje (— l. būvyje) nedraudžiama. Būtų nebloga, jei ir kai kuriems kitiems draudžiamiems dalykams būtų nuimtas interdiktas, pvz. **skaitlingas, atstovauti ką** ir kt.

5. KALBOS POLINKIAI

Kalbėti apie kalbos polinkius reiškia pripažinti kalbos dinamiškumą, jos raidos galimumą. Su tuo visi sutinka. Tik ir čia gali būti nesutarimo dėl dviejų prin cipinių dalykų: 1) kurie nauji dalykai laikytini natūraliomis kalbos apraiškomis ir 2) kurios natūralios apraiškos normalizuotinos bendrinei kalbai.

Suprantama, kad nauji dalykai neatsiranda staiga, kaip lygiai ir senieji neišnyksta staiga. Kalboj, kaip ir žmonių gyvenime, esama senatvės, subrendimo ir jaunystės amžiaus. Dviskaita pvz. jau laikoma sena, nykstančia apraiška, tuo tarpu pilnosios morfologinės lytys toli gražu ne visur ir ne visada užleidžia vietą nepilnosioms. Vadovo pozicija šiuo atveju gera — leidžiamos tiek pilnos, tiek nepilnos lytys, nors "simpatijų" daugiau pareiškiama pirmosioms: "Kaitomos lytys paprastai vartojamos pilnos" (101 p.).

Opiausias klausimas tai naujieji polinkiai, t. y. apraiškos, kurios mūsų laikais tik pradeda reikštis, yra in statu nascendi. Su jomis kartais elgiamasi visai negailestingai, nepripažįstama joms ne tik visų, bet net ir egzistencijos teisių. Dažnai tiesiog tremiamos už bendrinės kalbos įstatymų ribų. Mat kalbininkai paprastai yra ir kalbos istorikai, o istorikui visa, kas sena, kvepia (iš praeities stiprybės semias), o nauja dažnai įtartina, ypač jei nėra kaimo kilmės.

Taip pvz. kaikurie žodžiai su priesaga **-ija** turėjo sunkiai kovoti dėl egzistencijos teisių. Kadaise buvo draudžiama vartoti **Prūsija, Žemaitija,** kadangi buvo žinomi senesni **Prūsai** ir **Žemaičiai.** Prieš 10 metų **Kalbos Patarėjo** tribunolas visdėlto tiem dviem žodžiam išimties keliu pilietybės teises pripažino, bet užtat **Dzūkijos, Suvalkijos, Vilnijos, Kaunijos** prašymą dėl pilietybės atmetė. Neaiškus yra tuo klausimu Vadovo teisėjų nusistatymas. V. pastebima, kad šalia **girininkija, seniūnija, Latvija, Vokietija** sakoma "dabar jau ir **Prūsija, Žemaitija** ir kt." Neaišku tik, kaip toli tas "kt." siekia. Mat, pačiame žodyne be šių dviejų žodžių tėra tik **Aukštaitija,** bet nėra **Dzūkijos, Suvalkijos, Vilnijos** ir **Kaunijos.** Iš to atrodo, kad šių vargšų byla, jei ne atmesta, tai vėl bent dešimčiai metų atidėta. O gaila. Taip ilgai jų laukta. Jau tiesiog įsisenėjimo teise galėtų būti pripažinti piliečiais. Aiškiau kalbant, nepripažinti šiems žodžiams lietuviškumo ar taisyklingumo nėra nė mažiausio kalbinio pagrindo. Jie yra atsiradę pagal paprasčiausius kalbos dėsnius (analogiją) ir pagal aiškiausius kalbos polinkius. Taigi šiuo atveju V., jei jų nepripažįsta, eina ne su **kalbos polinkiais, kaip visur pabrėžia,** bet prieš juos.

Imkime kitą panašų pavyzdį. V. sako, kad "iš būdvardžių su priesaga **-inis** gyvojoj žmonių kalboj nelinkstama sudarinėti prieveiksmių su **-iniai**" (102 p.). Nors ir "žmonių kalboj" žinomi tokie prieveiksmiai, kaip begaliniai, vidutiniai, bet galima sutikti, kad jų nedaug tevartojama. Bet tai daugiausia todėl, kad iš daugelio būdvardžių su priesaga **-inis** prieveiksmiai aplamai logiškai neįmanomi. Nevartojama pvz. nei **mediniai, geležiniai** nei **mediniškai, geležiniškai.** Bet daugelis būdvardžių, iš kurių priev. yra galimi, vartojami dažniausiai nebe kaimiečių, bet šviesuomenės, pvz. **fizinis, psichinis, ekonominis, moralinis.** O inteligento galvosena galbūt kiek daugiau logiška. Jis sako **ekonominis pajėgumas, moralinė sveikata** ir, aišku, visai nesupranta, kodėl jis turėtų sakyti **ekonomiškai pajėgus, morališkai sveikas,** bet ne **ekonominiai pajėgus, moraliniai sveikas.** Logika jį veda dar toliau. Jis galvoja, kad jeigu būdv. **ekonominis, moralinis** ir **ekonomiškas, morališkas** nėra vienareikšmiai, tai kaip gali būti vienareikšmiai **ekonomiškai, morališkai** ir **ekonominiai, moraliniai.** Štai kaip pagal "gyvosios žmonių kalbos" pavyzdžius, kaip **begaliniai, vidutiniai,** galėjo atsirasti daugiau tos rūšies prieveiksmių.

Tiesa, tai yra daugiau inteligentinės kalbos dariniai, bet V. kaip tik ir skiriamas šviesuomenei tai į tos šviesuomenės polinkius kaip tik ir reikėtų bent kiek atsižvelgti. Galėtų dar kas prikišti, kad tie polinkiai dar nežymūs. Bet tada kyla klausimas, kokio gi stiprumo (apimties) tie polinkiai turėtų būti, kad juos galima būtų akceptuoti bendrinei kalbai. Jei kurios naujos apraiškos tėra, sakysim, užėmę tik 10 ar 15 nuošimčių pozicijos, tai ar galima jas ignoruoti, neigti ar drausti? Ar tada nebus einama prieš kalbos polinkius aplamai ir trukdoma normali kalbos raida? Mano nuomone bent jau tolerantiški turėtume būti.

Nevisada su bendrinės kalbos polinkiais V. einama ir kitose srityse, pvz. kirčio. V. sako, kad iš 3, ir 4. kirčiuotės vardažodžių išvestiniai žodžiai su priesaga **-ininkas** kirčiuojami priesagoje, pvz. **darbininkas, skolininkas** nors ir pripažįsta, kad "gyvojoj kalboj šito dėsnio ir nebevisur laikomasi" (137 p.). Visdėlto sako, kad "**bendrinėje kalboje patartina** jo **daugiau laikytis, ypač naujadarų** vartosenoje". Siūlymas būtų logiškas, jeigu bendrinėje kalboje polinkis kirčiuoti priesagoje būtų gyvas. Bet čia aiškiai vyrauja priešingas polinkis — kirčuoti šaknyje, pvz. **dailininkas, ryšininkas, šalininkas, varpininkas, aušrininkas, ateitininkas, savininkas, miškininkas, mirtininkas, streikininkas, pirmininkas, mėsininkas, kasininkas, dvarininkas, pulkininkas** ir kt. Pagal V. taisyklę kirčiuojama tik labai nedaug naujadarų, **valdininkas, karininkas,** bet ir tai ne visuotinai, o tik taisyklių žinovų. Žmonės, kurie kalba ne iš taitsyklių, ir šiuos žodžius kirčiuoja šaknyje. Išvada tokia: nesukime kalbos gyvenimo rato atgal, netrukdykime jos tobulėjimo.

ŠV. ONA — Liaudies raižinys

Panašiai ir su būdvardžiais su priesaga **-inis** kirčiavimu. V. sakoma, kad "buvo savo laiku nusispręsta (berods vieno žmogaus) šios rūšies būdvardžius, sudarytus iš dviskiemenių pagrindinių žodžių visur kirčtiuoti vienodai — priesagoje". (28 p.). Tačiau praktikoje dažniausiai kirčiuojama priešingai taisyklei, pvz. **dvasinis, fizinis, mokslinis, pilietinis, istorinis, totalinis** ir kt. (ne priesagoje) ir **visuomeninis, savaitinis, pasaulinis** (priesagoje). Žinoma, būtų aiškesnė sistema kirčiuoti šiuos būdv. vienodai, bet spraudimas į sistemos rėmus nesiderina su principiniu nusistatymu remtis gyvąja kalba bei jos polinkiais. Trumpai, norint išlaikyti sistemą, reikia paneigti faktą. Kas svarbiau — sistema ar faktas, palieku tuo tarpu klausimą atvirą.

Veikiamųjų dalyvių vien. vyr. giminės vardininkus V. liepia kirčiuoti pagal seną taisyklę dvejopai, pvz. **einąs** (šaknyje) ir **kalbąs** (galūnėje), nors šitaip kirčiuoja gal tik seni žmonės. Naujas aiškus polinkis yra kirčiuoti juos visus vienodai — **galūnėje** ir nereikėtų tam priešintis, ypač jei siekiama aiškesnės sistemos.

Nemanyčiau taip pat, kad reikėtų keisti ligšiolinį, įprastinį šių svetimų žodžių kirčiavimą šaknyje, kaip **fotelis, hotelis, modelis, portfelis,** ypač kad V. kirčiuotja **biletas, sufleris** (šaknyje). Kiekvienas, girdėdamas ką kirčiuojant tuos žodžius antram skiemeny, pasakys, kad jis kalba nenatūraliai, labai jau "iš gramatikos".

6. SISTEMA

Pats V. tuo klausimu pasisako šitaip: "Visa tai tvarkant buvo žiūrima, kad atskiri dalykai kiek galint mažiau prieštarautų vieni kitiems r aiškiau būtų pateisinami neabejojamais kalbos duomenimis" (14 p.). Kitur vėl pabrėžiama, kad buvo norima sudaryti "bent iš dalies pakenčiamą sistemą, kuri visų pirma bent žodyne kiek galint daugiau sumažintų nieku nepateisinamas priešybes bei nevienodybes". (32 p.).

Nusistatymas visai teisingas ir reikia pripažinti, kad V. daug kur yra nuėjęs geru keliu. Taip pvz. sistemos dėliai pateisinama **augštas, rūgštus** ir kt. su g, jotas žodžiuose kaip **pjauti, spjauti, bjaurus,** rašymas kartu kai kurių žodžių, kurie buvo rašomi skyrium, kai kurių tarptautinių svetimybių rašymas ir t. Reikia pažymėti, kad daugumas tų naujovių nėra V. sugalvotos, bet jau ir anksčiau buvo arba rašybos komisijų siūlomos, arba kai kurių vadovėlių jau vartojamos. Kitas tik yra klausimas, kaip V. pavyko atskirus konkrečius dalykus įglausti į sistemą, kad jie "kiek galint mažiau prieštarautų vieni kitiems ir aiškiau būtų pateisinami neabejojamais kalbos duomenimis".

Joto rašymas žodžiuose kaip **pjauti, bjaurus** be abejo pateisinamas kalbos duomenimis. Bet to joto nerašymas žodžiuose kaip **marijonas, Julijonas, zakristijonas, milijonas** nėra pateisinamas kalbos duomenimis, nes čia jotas "gyvoj žmonių kalboj" aiškiai tariamas. Vadinas, vienur jotas įvestas, kadangi jis tariamas, kitur išmestas, nors taip pat tariamas. Cia matyt V. daugiau rūpėjo sistema negu faktai. Norėta tuos žodžius rašyti vienodai su tarpt. svetimybėmis, kurios rašomos be joto, paneigiant faktus ir tradiciją. Dėl to ir spaudoj kilo reakcija dar V. nepasirodžius.

Dėl to ir V. matyt jausta tam tikro nepatogumo ir ieškota išeities. Ir surasta, tik nepasakyčiau kad laiminga, nes ir pačiam V., atrodo, nelabai ji patinka. Pakliūta beveik į užburtą ratą. Išeitis ta — tai sankcijavimas dvejopumo, nevienodumo, kas yra priešinga ligšioliniams visų rašybininkų siekimams. Vadove skaitome: "šiuo metu, kol nėra visa rašyba galutinai sutvarkyta, nenorima neigti ir vieno kito senovinio rašymo, kuris iš tradicijos vis dar vartojamas". Ir truputį toliau: "atskiri sutartiniai vien praktikos dalykai, ligi šiol vis dar neišspręsti, gali būti šiuo metu nelaikant klaida ir dvejaip vartojami" (14 p.). Tik kažkodėl V., atrodo, tą dėsnį randa reikalinga pritaikyti tik vienam atvejui, būtent jotui žodžiuose **pjauti, spjauti.** Apie kitas naujoves nieko nesako. Taip skaitytojas ir lieka nežinojime, kiek plačiai tas V. dvejopumo dėsnis galioja. Mano galva, jei jau daryti išimtį ir leisti dvejopumą, tai nebent tik tokioms naujovėms, kurios iki šiol nepraktikuotos, pvz. **Julionas, zakrastionas,** bet ne **pjauti, bjaurus,** kur jotas daugelio jau praktiškai buvo rašomas. Šiaip ar taip šitas dvejopumo dėsnis visai nesiderina su V. pastangom kodifikuoti, kaip jis sako, ligšiolinę įvairuojančią lietuvių kalbos rašybą.

Nenuoseklumo, taigi ir nesistemingumo pavyzdžių yra ir daugiau. V. rašo **popularus, regularus, reguluoti** ir reguliuoti, **kapilaras, relatyvus, relacija, celulozė, tuberkulozė,** nors iki šiol visur čia buvo rašomas ir tariamas minkštas l, bet **Aliaska, aliarmas, formuliaras, futliaras, preliudija, saliutas, aliuzija, evoliucija** ir daug kitų su minkštu **l.**

Kyla klausimas, kam ši naujovė reikalinga. Sistemos dėliai? Ne, nes sistema tuo nepakeičiama. V. pats prisipažįsta, kad "Svetimybių rašyboje kokios nors griežtesnės sistemos negalima įvesti" (31 p.). Matyti V. turėjo kitą tikslą. Kitoje vietoje jis pasisako visą eilę svetimybių "atitaisąs": "Visa eilė skolinių... yra atitaisoma ir daugiau pritaikoma prie pirmykščių šaltinių ir tuo pat būdu prie pačios lietuvių kalbos" (34 p.). Bet ar rašymas **regularus** ir kt. yra pritaikymas prie pirmykščių šaltinių ir prie lietuvių kalbos? Nieko panašaus. Tai yra nutolimas nuo pirmykščių šaltinių ir V. logika nuo lietuvių kalbos, nes lotynų kalboj tas priebalsis visur minkštai tariamas, taip pat minkštai ir daugumoj Europos kalbų, taipgi lenkų kalboj. O mūsų kalbon brukte brukamas kietas tarimas ar nebus tik dėl "kaimyninės kalbos įtakos", būtent dėl rusų kalbos, kur tas kietas tarimas labai mėgiamas. Bet V. pralenkė net ir rusus, nes ir rusai **populiarus, reguliarus** ir pn. taria minkštai. Ir kadangi tai visai naujas dalykas, iki šiol niekeno nepraktikuotas, tai jis rašybos anarchiją didins, bet nemažins, ir dėl to visai atmestinas, juo labiau, kad ir pats V. dėl to turi abejonių, leisdamas dvejopumą — **reguluoti** ir **reguliuoti.**

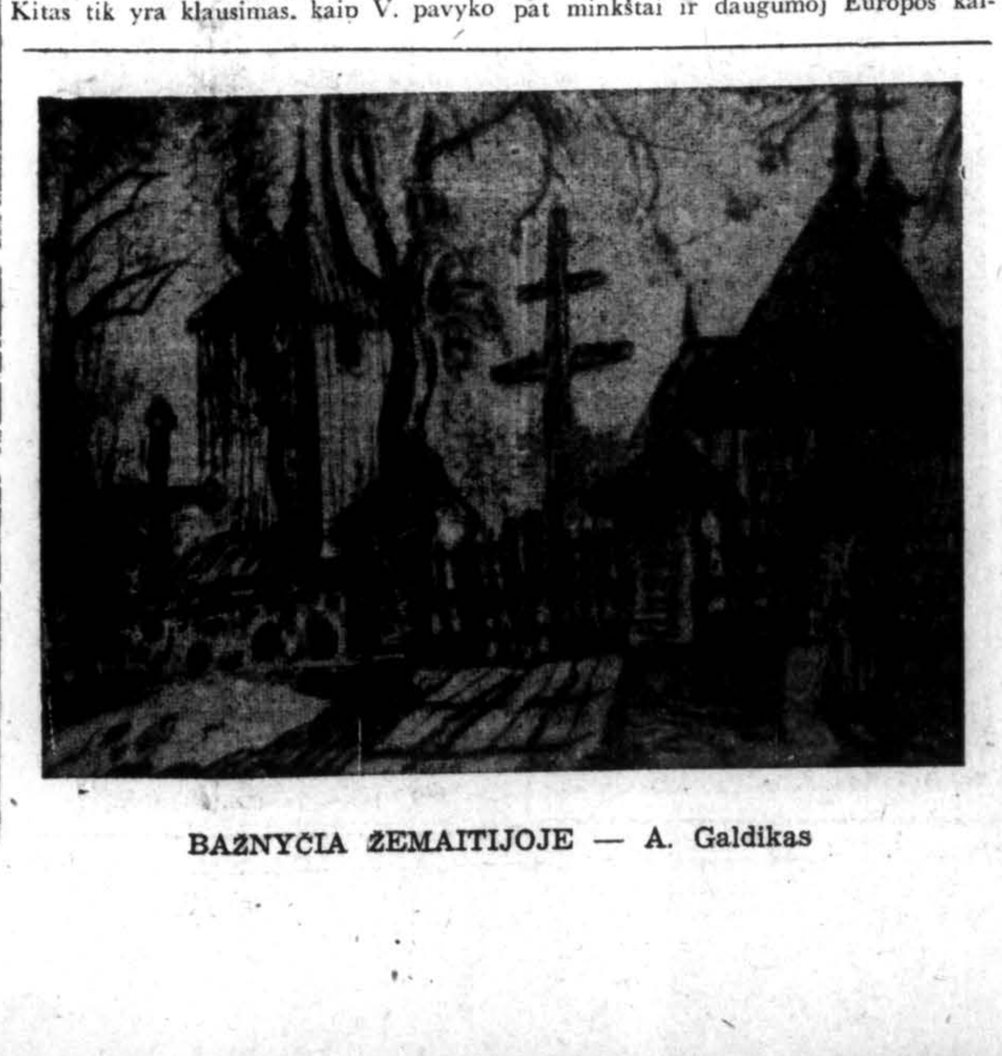
BAŽNYČIA ŽEMAITIJOJE — A. Galdikas

Toliau. **Rašoma kosinas,** bet **sinus,-aus, pliusas,** bet **minus,-aus, autobusas,** bet **omnibus, -aus.** Nuoseklumas, na, ir praktiškumas reikalauja rašyti **sinas, minusas, omnibusas,** nes 4. linksniuotės daiktavardžiai nepopuliarūs ir ne tokie patogūs, pvz. su **sinumi, minumi.** O kadangi ir pats V. pripažįsta, kad griežtesnės sistemos čia įvesti negalima, tai labai įprastų svetimybių galūnių kaitalioti neverta, juo labiau, kad šalia naujoko **patas** (— patosas) žodyne nėra būdvardžių, taigi neaišku kaip sakyti: **patinis, patiškas, patetinis** ar kaip kitaip. Taip pat ir **psalmė** perdaug įprasta, kad būtų galima ją "taisyti". Su šios rūšies taisymu truputį pavėluota.

Panašiai ir su kita grupe svetimų žodžių. Iki šiol rašėme: **aureolė, alveolė, formulė, parabolė, ekstemporalė, faksimilė, kliauzulė, molėkulė, postilė.** Tik kažkaip **fabula** liko su kita galūne. Naujiems rašybininkams tas praktiškas vienodumas nepatinka. Jie rašo **aureola, formula, molekula, bet postilė, klauzulė** ir kt. su **ė.** Tik ar kas laimėta? Priešingai, pralaimėta. Tai yra prieš sistemą ir prieš praktiką. Kam tad kaitalioti, kas jau buvo nusistoję, įprasta ir gerai įprasta? Nebekeistina nė įprastos **bacilos** giminė, nes šalia **bakterijos** ji labai gerai tinka.

Nepateisinamas ir kaikurių tikrinių svetimybių rašybos keitimas. **Bakonas, Kembridžas, Dikensas, Grinvičas, Kvebekas** perdaug jau įprasti, kad juos būtų galima keisti į **Beikną, Keimbridžą, Dikinzą, Grinidžą, Kvibeką.** Juo labiau, kad V. nekeičia rašybos **Edinburgo, Nicos, Senkevičiaus** ir kt., kurie pagal originalą turėtų būti irgi kitaip tariami ir rašomi.

Tam tikro keblumo bus ir su būdvardžiais, padarytais iš tarptautinių svetimybių. V. norėtų, kad nuo šiol sakytume **poeziniai** (— poezijos) veikalai, bet **poetinės** (— poeto) kelnės. Šalia **drama** yra būdv. **draminis, -iškas,** bet nėra **dramatinis;** vadinas, turėsime sakyti **draminis tenoras.** Nors šalia **sintetinis, teoretinis** V. randame ir **sintezinis, teorinis,** bet nėra **fantazinis, fikcinis,** o tik **fantastiškas, fiktyvus** ir t.t. Skaitytojas šiaip ar taip gerai nesiorientuos, kas čia leidžiama, kas ne.

Taktiškas, simpatiškas, korektiškas nėra blogesnis už **taktingas, simpatingas, korektus,** juoba kad ir V. nenuosekliai šalia **simpatingas** vartoja **antipatiškas,** bet ne **antipatingas.**

Šalia **aktyvus, pasyvus, moralus,** galima, aišku, ir daugiau tos rūšies būdvardžių darytis bet **kriminalus, nacionalus, potentus, spontanus** ir pn. kol kas atrodo komiškai. Ko gero pagal **korektus** ims žmonės sayti ir **simpatus, taktus, fantazus** ir kt.

Skyryboj ko nors ypatingai naujo nėra. Einama, kaip ir vadovėliuose jau praktikuota, kablelių mažinimo keliu. Tai gerai. Be reikalo tik skiriama dar **mat, matyt, be abejo, pavyzdžiui.** Dėl kaikurių V. nusistatymas neaiškus, pvz. **palyginti** (jis palyginti gerai atrodė), **rasi, greičiausia, šiaipjau, esą, girdi, kitaip, iš vienos pusės... iš kitos pusės.** Tokiame Vadove, kaip šis, turėtų būti suminėti ir šie. O vietomis nuoseklumo irgi trūksta: **pavyzdžiui** skiriama kableliais, o **pvz.** — ne; **savo papratimu** (119) skiriama, o **senu papratimu** (120) — ne.

Sakiniai: Neklausysi tėvų — eisi šunims šėko pjauti; bijai vilko — nei į girią; nebūk saldus — nuris, nebūk kartus — išspjaus (123) laikomi sujungtiniais, nors be mažiausios abejonės jie yra prijungtiniai.

7. KELETAS ATSKIRŲ DALYKŲ

Jau minėjau, kad V. padaryta ir pažangos. Nebedraudžiama **darbiečiai** (— darbiečių partija), **siekis, rožinis** (— rožančius), nors šis pastarasis tik prieš porą metų buvo nevykėliu vadinamas.

Žodyne nemaža yra ir retų lietuviškų žodžių, tai irgi gerai, nors dalis jų dėl savo retumo vargu jau pasiseks "prigydyti", pvz. **goliūgas, kaislas, kaitinys, kemblys, naitgurys, žlėja** ir kt.

Iš kitos pusės trūksta ir gerai žinomų žodžių, kurie šiame žodyne turėtų būti, pvz. **polius, pranešti, užsiėmimas, per(si)imti, persisunkti, atsistatydinti, nusistoti** (— stabilizuotis), **apvežėti** (yra apvažus), **gurinti** (yra gurus), **gyduolės, didus, veikslus, Edvardas, Petrė, Juzė, norminti, sumetimas** (šie du pastarieji teorinėj dalyj vartojami) ir kt.

Meilužis nebėra jau **mylimasis** (373) bet **preikšas,** kaip teisingai pažymėta 448 p. Žodžiui **prileisti** trūksta pagrindinės reikšmės. **Kalioforas** nėra **kaliaropė,** bet **žiedinis kopūstas,** vok. **Blumenkohl,** a. **cauliflower,** o **kaliaropė** — vok. **Kohlrabi. Dvasininkas,** be naujadarinės, per nesusipratimą išgalvotos reikšmės, turi "gyvoj žmonių kalboj" **spiritisto** ir **armonikos vožtuvėlio** reikšmę (žr. Balčikonio žodyno II t.). **Pidgin Englesh** nėra "maišytinė kinų kalba', bet anglų kalbos žargonas. **Davinys** nėra tik **porcija, racionas,** bet ir **faktas.** Vietoj **Pagirys** turėtų būti **Pagiriai.** Panašių trūkumų yra ir daugiau, bet kai kurie jų gali būti ir korektūros klaidos, pvz. **zakrastionas** (su kairiniu kirčio ženklu), **inžynierz** vietoj **inžynier** ir kt.

Dar verta paminėti V. labai mėgiamą, bet nevisai tinkamai vartojamą naujadarą **vartosena.** Ji ten turi tris reikšmes — **vartojimo būdo, vartojimo** ir **apyvartos.** Iš tikrųjų tas žodis tegali būti vartojamas tik pirma reikšme. Pvz. "grubios svetimybės... išskiriamos iš bendrinės vartosenos" (14 p.). Cia juk kalbama ne apie kokį vartojimo būdą, ne apie išskirimą iš kurio vartojimo būdo, bet aplamai apie visišką išskirimą iš bend. kalbos vartojimo ar apyvartos. Panašiai iš kitur paimtame sakiny: "dviskaita kaskart vis daugiau ir daugiau išeina iš **vartosenos**" turėtų būti **apyvartos.** Panašiai netiksliai vartojama dar 32, 35, 103 p. ir kt.

V. didžiuojasi išradęs naują vienos priegaidės terminą — **staiginė priegaidė** ir mano, kad jis tuo reikalą nepaprastai pataisė. Iš tikrųjų tai pagadino, nes tik priegaidžių terminų skaičių padidino ir daugiau nieko. Prašau: tam pačiam dalykui vadinti turime 1) tvirtapradė priegaidė, 2) stumtinė priegaidė, 3) akūtinė priegaidė ir pagaliau 4) staiginė priegaidė. Jei yra keturi pavadinimai, kas gali garantuoti, kad už metų kitų nebus penkto ar šešto. Jeigu išrado Jonas, kodėl negalės išrasti Petras ar Jokūbas. Ir taip pavadinimų skaičius gali padidėti dvigubai ar dar daugiau. Dėl to eiliniai kalbos vartotojai turi visišką teisę pasakyti: ponai išradėjai, žaiskite tuo išradinėjimo sportu tarpusavy, bet neverskite mus tokiems tuštiems dalykams laiką gaišinti. Dėl to kreipiuosi į visus lituanistus, ypač mokytojus: gerai pagalvokime, argi patys seniausi, žymiausių mūsų kalbininkų (Jauniaus ir Būgos) vartoti **tvirtapradės ir tvirtagalės priegaidės** terminai nėra patys geriausi tiek teorijos, tiek ypač praktikos (mokymo) atžvilgiu? Aš atsakau: taip!

Pabaigai porą žodžių aplamai apie visą teorinę dalį. Ji gana ilga, net 156 p., bet redaktorius apgailestauja, kad negalėjo jos dar labiau padidinti, t. y. parašyti pilnesnių "žodžių darybos, kaitybos ir kt. skyrių" (18 p.), atseit negalėjo į V. sudėti gramatikos kurso. Iš tikrųjų nėra ko gailėtis, nes gramatika yra vienas dalykas, o rašybos vadovas kitas; jie paprastai leidžiami skyrium. Toks mišinys rašybos ir gramatikos dalykų tegali būti pateisinamas šiandie, kada trūksta gramatikų, bet ne normaliais laikais.

Trūksta ir kaikurių dalykų aiškesnio bei tikslesnio formulavimo. V. pvz. rašoma: "Kalbant apie bendrinę kalbą svarbu yra ją atskirti nuo individualinės literatūrinės kalbos" (27 p.). Kyla klausimas, ar "individualinė literatūrinė kalba" nėra jau bendrinė kalba? Aišku, yra ir, galima sakyti, geriausia bendrinės kalbos reiškėja. Literato individualumas, kuris pasireiškia daugiau jo stiliuj, nereiškia, kad jo kalba nėra bendrinė kalba. Kaip lygiai ir filosofo, teisininko, žurnalisto ar kurio kito specialisto kalba gali būti nemažiau individuali negu literato, bet ji taip pat bus ir bendrinė kalba, jeigu ji nėra tarminė kalba.

Negalima teigiamu dalyku laikyti ir kaikurių dalykų kartojimo įvairiose vietose, o taip pat ir vietomis pamokslinio, publicistinio stiliaus, kas vadovėliams ar vadovams netinka, pvz. "Taigi bendrinių lyčių vartosena yra spręstina labai atsargiai ir numaningai: čia bet koks skubus ir neapdairus žygis gali tik daugiau painiavos prdaryti, o ne naudos atnešti" (32 p). Kam tas pamokslas taikomas? Skaitytojams? Bet juk ne skaitytojai rašo vadovus, o rašytojai, kurie be abejo rašo jį "atsargiai ir numaningai".

TARP MOKSLO IR MENO ŽMONIŲ

— *J. Lenktaitis, "The Third Force"*, Liberalų Internacionalo žurnale, 1950 m. rudens laidoje parašė straipsnį "The Baltic States 1940—50", kuriame išsamiai apžvelgia dabartinę būklę pavergtuose Baltijos kraštuose ir pateikia duomenų apie Sovietų žiaurumus Lietuvoje.

— *J. Deveikė*, žinoma istorikė, Londono Universiteto slavų instituto leidžiamam žurnale "The Slavic Review", š. m. pirmame numeryje parašė istorinę studiją, pavadintą "The Lithuanian Diarchies". Joje aprašoma, kaip didžiulė viduramžių Lietuvos valstybė dviem atvėjais buvo valdoma ne vieno, bet dviejų valdovų, kurie sukūrė du administracinius vienetus, įsivedė net skirtingas religijas, bet iš kitos pusės, gražiai išlaikė valstybės vieningumą.

Ši J. Deveikės kruopščiai paruošta ir dokumentais paremta studija, išspausdinta anglų spaudoje, moksliniame žurnale yra ne tik Lietuvos vardo garsinimas, bet kartu ir jos intelektualų pajėgumo įrodymas.

— *"Lietuva turi būti laisva! Lietuva bus laisva!"* Paryžiuje garsioje "meno" gatvėje (rue de Seine), kurioje gyvena, Poną Tadą rašydamas Adomas Mickevičius, yra vadinama *Raimond Duncan'o Akademija.* Dabar ten gyvena ir pats tos Akademijos steigėjas *Raimond Duncan'as,* jis yra viena įdomesnių šių dienų Paryžiaus asmenybių ir didelis Pabaltijo tautų draugas. Jau 1917 metais vienų didelių iškilmių proga, po l'Arc de Triomphe, kur guli Nežinomas Kareivis, jis susirinkusioms minioms šaukė: "Lietuva turi būti laisva! Lietuva bus laisva!"

Filofofas R. Duncan'as, Milašiaus draugas ir bičiulis, lapkričio 1 d. šventė 70-tą savo gimimo dieną ir 50 metų kaip apsigyveno Paryžiuje. Jis buvo pagerbtas specialioj Akademijoj.